

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖRAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 14 JANUARI 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

ABBAZIA SAN GREGORIO I VENEDIG. EFTER EN AKVARELL AF ELLEN JOLIN.

ELLEN BERGMAN

DET FINNES UNDERSTUNDOM STORA personligheter, som äga förmågan att likasom dölja sig för allmänheten, medan de lefva. Först när de äro döda, får man till sin häpnad höra hvad man förlorat i den bortgångna, och man sörjer öfver att aldrig ha fått uttala det tack, man nu så gärna ville ha sagt.

En sådan personlighet, som skyr all berömmelse, är Ellen Bergman, som nu på sin 70-års-dag dock måste tackas för alla de stora gåfvor hon gifvit oss kvinnor, både andligen och lekamligen.

En tidningsspalt rymmer emellertid så litet af hvad som borde sägas om denna märklige kvinna, att här kan blott gifvas en yllig antydning om hvad hon verkat.

SJUTTIO ÅR.

Scholander och f. d. gymnasialläraren, prosten Axel Bergman. Äfven i musik undervisades hon och hennes fyra musikaliska systrar på ett utmärkt sätt af den mångkunnige fadern. Till hemmets vanor hörde, att man musicerade ett par timmar hvar kväll.

Som oftast var det stråk-kvartetter och kvintetter, men äfven solosaker som utfördes. Det instrument Ellen spelade var violoncell.

Innan hon kom till Musikaliska akademien, åtnjöt hon en tids ledning af d'Aubert och utbildades småningom till en god violoncellist. Äfvenså spelade hon orgel i akademien och tog en god organistexamen. Men sången var det dock som mer och mer tog henne fången, allt eftersom den vackra stämman utvecklades af hennes vän och lärare Julius Günther. Hon tänkte en tid på att gå till scenen, men slutligen blef hennes kall sånglärarinnsans. I tjugusex år var hon biträdande lärarinna i solosång vid Musikaliska akademien, lärarinna vid Högre Lärarinneseminarier, Normalskolan samt Wallinska och Sjöbergska skolorna och därtill en eftersökt privatlärarinna i sång. Bland hennes mer framstående elevre äro Valborg Svärdröm,

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

En hälsning från Sven Hedin.

Dagmar Möller samt Sven och Lisa Scholander.

Som lärarinna vid Musikaliska akademien afstod hon sin på den tiden ganska lilla lön, hvaraf bildades en stipendiefond, som nu uppgår till sextusen kronor och hvaraf afkastningen utgår som stipendium åt en eller flera elever i sång eller i violoncellspelning.

På samma sätt gjorde hon som lärarinna vid Seminariet, afstod sin lön och bildade en fond, hvars ränta utgår som stipendium på 100 kronor till lärjungar där.

Hennes arbetsamhet och arbetsförmåga visste icke af någon gräns. Från tidig morgon till sena kvällen pågingo lektionerna. Inkomsten lades slant till slant, tills hon kunde donera femtio tusen kronor till en stipendiefond i Fredrika Bremerförbundet för kvinnliga afkomlingar till hennes föräldrar. Likaså har hon senare offrat betydande summor till Teosofiska Samfundet, dess Raya-Yoga-skola, gossklubb, hufvudkvarter m. m. och dessutom med större eller mindre summor stödt många goda företag, bland dem röst-rättskongressen 1911.

Man kan knappt fatta hur det varit möjligt för den, som börjat med så godt som tomma händer, att på sångundervisning förtjåna så mycket. Det hade heller icke varit möjligt för någon, som icke velat underkasta sig total försakelse af allt, som icke strängt taget var oundvikligt nödvändigt. Systematiskt har Ellen Bergman inskränkt sina personliga utgifter till ett minimum för att kunna göra största möjliga allmännyttan med sina pengar.

För hennes stora förtjänst tilldelades henne på förslag af Musikaliska akademien medaljen Illis quorum af konungen, en hedersbevisning som Musikaliska akademien hvarken förut eller sedan föreslagit någon att få.

Som sånglärarinna i skolor införde hon en ny metod genom att strängt hålla på att hvarje elev måste få någon individuell utveckling af sin stämma, lära tonbildningskonsten m. m. Först då kan samsången bli till gagn och icke till skada för den enskildas röst.

På senaste tiotal år har Ellen Bergman vid sidan af sångundervisning hufvudsakligen bland släkt och vänner mer och mer begränsat sin verksamhet till Teosofiska Samfundet, som hon varit med om att stifva och där hon genom föredrag och på annat sätt sprider kännedom om den lära, som enligt hennes åsikt innefattar i sig alla religioner och är deras innersta kärna.

Hon besitter som föreläserska stor förmåga att fånga sina åhörare. Hennes studier i religionsfilosofi och teosofi äro djupgående och hennes minne fenomenalt. Också äro hennes föredrag både i Stockholm och om sommarn på Gottskär lifligt besökta. Åhörarne tröttna ej på att i timtal följa hennes utveckling af ämnet.

I Teosofiska Samfundet har hon också lett damkören, skött orgeln eller pianot och undervisat i sång.

För att hjälpa mrs Tingley, den teosofiska rörelsens hufvudledare, har hon fyra gånger rest till Kalifornien, till Point Loma, och under långa tider meddelat sångundervisning i den kända, stora Raya-Yoga-skolan.

Sådana färder, med flera veckors reseansträngning, kan ingen ensam, mer än sextio-årig kvinna göra, om hon ej är besjälad af en hög idé och en brinnande önskan att tjåna sina medmänniskor. Och just detta är den röda tråden i Ellen Bergmans hela lifsstråfvån — att tjåna sina medmänniskor. För att nå det målet har hon ej skytt att göra hvilka personliga uppoffringar som helst.

IDUNS SILFVERBROLLOPS-år! Det klingar som en paradox. Och dock är jag öfvertygad att Eder Idun äfven på sin guldrörllopsdag alljämt

skall vara lika ungdomsfrisk och lifskraftig som nu, och, oberoende af årens tal, ständigt komma, än med friska vindar ifrån fjällen, än med varma vindar ifrån våren, in i de hundratusen hem, där hon redan så länge varit en välkommen och trogen gäst.

Ni ber mig skriva en artikel, — men min tid är så kort. Jag hinner icke, jag har så många järn i elden just nu, och de få icke kallna. Men jag vill icke saknas bland de otaliga, som i dessa dagar sända Er en hjärtlig hälsning och tacka Eder för all den njutning och glädje, "Idun" skänkt oss under de flydda 25 åren.

"Idun" är kvinnornas tidning. Sveriges kvinnor! För mig ha dessa båda ord en underbart tjustande klang. Jag tänker på dem nu, — då 1912 års riksdag samlas — framför allt som mödrar, bärande under sitt hjärta de söner, hvilka, redan innan "Idun" firar sitt guldrörllop, måste föra vapen till landets försvar. Jag tänker på dem som på våra gossars kärleksfulla vårdarinnor, hvilkas plikt det är att, redan från de första stapplande steg dessa telningar taga, inpränta i deras förstånd och minne hvad fosterlandet varit för deras fäder och skall blifva för dem själfva, då deras tid är inne. Af egen erfarenhet vet jag, hvad en mors lärdomar i detta liksom i alla andra afseenden betyda. Hennes ord medtagas som ett arf för hela lifvet. Man tror på henne så som på ingen annan under senare år.

Året 1912 skall blifva ödesdigert i vårt lands historia, — eller lyckosamt, men alltid minnesrikt. Af hela min själ

önskar jag och ber att de gossar, som i år göra sitt inträde i denna oroliga värld, en gång skola kunna säga: jag föddes det året, då grunden lades till fosterlandets starka, sjögående flotta, då ett flytande värn af järn och stål nitades samman på våra varf, och då vi ändtliga kunde somna om kvällen med en känsla af orubbligt lugn och ett stolt medvetande, att ingen fiende af okynne eller eröfringslust längre kunde nalkas våra farvatten.

Sveriges kvinnor få aldrig glömma hela vidden af sin mission. Jag talar här blott om försvaret. Religionen och den moraliska styrkan äro hufvudsaken. Men därefter kommer försvaret. "Iduns" kvartsekelfest sammanfaller med det år, då försvarsfrågan dragits ned till en partibeteckning under lidelsefulla politiska strider. Den frågan är för viktig för att skändas på ett sådant sätt. Alla de af "Iduns" läsare, som äga söner, kanske redan grånade på lifvets vägar, måste med djupt allvar påminna dem, — just i år, då striden står som hetast — att vårt lands tillvaro icke kan tryggas för framtiden, om icke våra kuster skyddas af pansrade skepp, som kunna skjuta och träffa i hög sjö. Hvad tjänar det till att skänka landet söner och att uppfostra sina gossebarn till ynglingar och män, om de icke ha utsikt att växa till annat än trälar under kosackers ridpiskor.

Nej, den nya årgången, det unga släktet är för godt och för dyrbart för att vråkas bort. Lär dem tidigt att bli män. Tag ur dem pjåsket och räddhågan. Lär dem förstå, att det är en ära att tillhöra en nation med en sådan historia som vår, och att fosterlandet alltid väntar, men i år obevekligare än på decennier kräver, att hvar man gör sin plikt.

27 dec. 1911.

SVEN HEDIN.

Ingen som känner henne kan annat än hålla af henne och beundra hennes ädla och sällsynt upphöjda karaktär. Man trifs så väl i hennes sällskap, emedan hon ser ljust på lifvet, är glad och är trofast i vänskap och kamratskap och sist, men icke minst, emedan hon är tolerant och varmhjärtad som få.

Ännu ha åren icke gjort någon rubbning i själsfunktionerna och om, till hennes gråmelse, hälsan ej längre medger henne att arbeta så som förr, är hon dock käck nog. Allt-

jämt simmar hon som en fisk i öppen sjö om sommarn, och om vintern tar hon sin "badstu" och sin kallvattenbehandling — och därtill fortsätter hon oafbrutet sin föreläsningverksamhet i Teosofiska Samfundet!

Man kan blott önska, att Ellen Bergman länge än måtte kunna verka med samma kraft och samma ungdomliga trosvarma sinne.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. Tersmeden.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Half år	» 3.50	Half år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösen	» 0.12	Lösen	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 1846. Allm. 9808. Kl. 10-4.
 Red. Nordling: Riks 8860. A. 402. Kl. 11-1.
 Verkst. direktören kl. 11-1 Riks 8859. Allm. 4904.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
 25 öre efter text. Utländska annonser
 50 öre å textside. debiteras 50 öre med
 20 % förhöjning å särskild begärd plats. 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Iduns Jubileum-Artiklar

ARTIKELN NUMMER TVÅ I VÅR JUBILEUMSSERIE HAR TILL FÖRFATTARE FRIHERRINAN ANNIE ÅKERHIEM, SOM I SIN EGENSKAP AF GAMMAL MEDARBETARE I IDUN OCH HÖGT UPSKATTAD ROMANFÖRFATTARINNA ICKE TORDE BEHÖVA NÅGON

presentation för vår läsekrets. Hennes artikel berör en lifsfråga för vårt folk och torde bli läst med intresse äfven af dem, som ha litet ljusare uppfattning af de svenska hemmens framtida öde än författarinnan.

DET ÄR ANNANDAG JUL, OCH jag sitter här i mitt hem och skriver. Den tidiga vinterskymningen faller på; för ögonblicket har jag intet annat sällskap än böckerna, som täcka väggarna och hvilas närvaro jag alltid förnimmar som en sakt susning af välbekanta, vänliga slämmor, och den gamla barndomsvännen julgranen, som skymtar med sina silfverglänsande prydnader därute i salen. Men inom den stängda dörren på andra sidan ligger en liten gosse och soffer med rosiga kinder sin middagssömn i sin lilla säng, och till middagen kommer min man hem.

Se där några enkla satser, som rymma lyckans fullhet! Den stora, sunda, rena lyckan, sådan generationer kvinnor känt och njutit den och tackat Gud för den. Genom kontrasten föres i mitt minne en tidningsnotis, om hvilken min man och jag talade för ett par dagar sedan. — Någon ting om husliga olyckor och skilsmässa, tror ni? Nej, visst icke. Den berättade helt enkelt att hvarje rum på våra vinterhotell — Saltsjöbaden, Utö, Rättvik och de andra, var upptingadt öfver julen. Den markerade för mig ett nytt moment i en intressant företeelse, som jag redan länge följt med uppmärksamhet: hemmets död.

Jul bland främmande, jul på hotell — det var väl för den förra generationens människor en rent af tröslös tanke. Julen var ju framför allt hemmets fest. Hvar liten vana, hvar egendomlighet för det ena hemmet eller det andra hölls helig, hvar rätt skulle återfinnas på julbordet, hvar familjemedlem hade sin gifna plats kring gran och julklappskorg. Själva den svenska gästfriheten modifierades och inskränktes till familj och släkt; i de hem, där julen riktigt högtidlighölls, såg man ej rätt gärna en tillfällig ökning i den lilla krets, som samlades år från år. Alla som en gång kommit att tillhöra denna — gamla lanter och onklar o. s. v. — skulle däremot nödvändigt vara med, äfven om man i hvardagslag ej fann dem roliga — "annars var det inte jul", hette det. Skedde någon rubbning i vanorna, rent af sörjde man — isynnerhet de unga, som aldrig varit med om mer än ett slags jul. Ja, jag har sett en fästmö gråta för att hennes fästman skulle vara med, emedan det skulle göra julen olik sig — nå, det tydde nu förvisso inte på någon stor förälskelse.

Nu reser man själfmant bort för att samlas med en hop främmande i en hotellmatsal, se sina barn dansa med okändas barn kring en gran, klädd af hotelluppasserskor. Hvadan detta?

Förmodligen helt enkelt därför att vår tids kroniskt öfveransträngda och nervtrötta

HEMMET OCH VÅR TID.

människor, när så ske kan, måste använda helgen till hvila; och hvila finnes i vår tid nu en gång endast — på hotell. I gamla dagar reste man hem för att hvila. Nu reser man bort för att hvila. Detta är en ingalunda oviktig orsak till hemmets död.

Söka vi själfva grundorsaken, träffa vi tvenne, nära förbundna — fabriksindustrien och kommunikationerna. Man kunde således sammanföra dem till en: ångan. Vår tid med sin oerhörd snabba utveckling måste lära att värdesätta orsaker och verkningar med en helt annan säkerhet än föregående tider. Hvem anade väl, när människorna jublade öfver de första ångmaskinerna, att den företeelse, som därmed tog sin början, skulle få så djupgående sociala, psykologiska och moraliska följder?

Kommunikationerna ha beröfvat hemmet dess stabilitet. Dess reella underlag, dess yttre symbol — och utan det ena och det andra kan i längden ingen lifsföreteelse bibehålla sig — den egna tomten, det ärfda eller själfförvärfvade huset, passa ej längre i en tid, där förhållandenas rörlighet och omsättningens och omflyttningens snabbhet gjort snart sagdt allt flytande. Många, många hem i ordets bästa mening ha inrymmts i hyrda våningar, men de voro — och äro — afkomlingar af hemmen på egen grund och lefva på deras traditioner; genom många släktled skola de icke förmå bevara arvet oafkortadt, ty för hvarje led hemmet i hyrda rum fortplantas, aftar något af den kraft som framför andra är den vitala: jordens.

Men någon äger väl jorden äfven i vår tid? Äger den, ja, men bebor den icke. Fastigheterna göra icke längre skäl för sitt namn; de ha dragits med i hvirveln. Förr köpte man en gård för att placera sitt sammanarbetade och sammansparade kapital; där byggde man och där bodde man, och där växte barnen upp inom en trygg och hägnad värld. Nu finnes det egentligen inga kapitalister mer; i detta som i andra hänseenden är socialismens ordbok föråldrad. Våra penningmän äga inga kapital; de äga större eller mindre del i den allmänna rörelsen, äga värden, som fluktuerar från stund till stund. Köper man ett hus, är det en spekulation i stigande tomtvärden eller stigande

hyror; i förra fallet säljer man det åter om några månader, veckor, dagar, i senare fallet låter man det skötas af en vicevärd och ser det kanske en eller ett par gånger när en genomgripande reparation blir nödvändig eller spekulanter uppträda. Jorden, åtminstone i städerna, har blifvit något operosonligt, och människorna ha intet tillfälle till det lifgivande umgänget med densamma.

Men icke blott detta. Det som förkroppsligar ett hem, är att genom en familjs lifstid samma bostad bibehålles, den må nu vara egen eller hyrd. Förr i världen var det i allmänhet så. Tillvaron af så många bofasta gjorde att äfven för de öfrigas begrepp flyttningen existerade endast som en ledsam nöfallsutväg. Afven de som icke ägde gård bibehöllo samma våning, ofta lifvet ut, och de stabila fastighetsförhållandena gjorde detta lätt. Sällan flyttade man, ännu mera sällan utbytte man en stad mot en annan; hvar och en avancerade i regeln inom den stad, där han först börjat sin verksamhet, och där bodde han kvar, sedan han dragit sig tillbaka från densamma. Nu ha kommunikationernas snabbhet och lätthet sammangjutit alla dessa skilda småvärldar, faktiskt och i våra föreställningar; man förflyttas, eller förflyttar sig själf, hänsynslöst från rikets ena ända till den andra. Hvar kommendering, hvar advancement, hvar ny befattning eller omläggning af verksamheten medför i regeln en flyttning. Och detta ideliga kringflyttande, den ena i den andras spår, verkar i sin tur suggererande på dem, som ej äro nödsakade att flytta. Flyttningen har ingått i de normala livsvillkoren; man lämnar sin våning vid första anledning till missnöje, vid första förbättring af familjens ekonomi, ofta utan någon anledning alls, blott af lust till ombyte. Men häri liknar hemmet växterna; de tåla nog ett par omplanteringar, men tyna, om de omplanteras för ofta. Vi behöva blott hänvisa på, att medan vi äldre ännu kunna med slutna ögon se hvar småsak i vårt barndomshem, skola de barn, som nu växa upp, endast föra med sig förvirrade minnen af fem, sex, sju olika våningar.

Fabriksindustrien har gjort hemmet arbetslöst. Och det är nu en gång lifvets hårda lag, att det som icke är nödvändigt för det helas rent fysiska bestånd i längden går under. Fabrikernas öfvertagande af hvararbetet och de sociala följderna häraf — bland andra kvinnorörelsen — ha ofta afhandlats. Vi vilja här blott påpeka, att stordriftens och specialiseringens fördelar verkat till den grad suggererande på det allmänna föreställningssättet, att snart sagdt alla lifsområden, både materiella och andliga, läggas på stordrift. Sjukvården, som förr i eminent mening var en hemmets sak, sökes utomhus.

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härfor är lägst Kr. 3. per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vändes Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialtidning

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

Den mänskliga samvaron, de ideella sträf-
vandena ha i föreningsväsendet ställts på
stordrift och systematiserats. Bildning, re-
sor, rekreation, nöjen — som ofvan nämns,
själfva julfirandet — börja bli fabriksvaror.
Kunde kärlek, ömhet och sympati äfven bli
föremål för fabriksdrift, blefve de det utan
tvifvel. Då nu emellertid dessa sensitiva
ting endast i ringa grad (vi ha ju t. ex. barn-
hem, välgörenhetsföreningar m. m.) vilja un-
derordna sig tidens rationella produktions-
sätt, vet den ändå råd; den låter dem helt
enkelt förgås och reder sig utan dem.

Hemmet var alstringsplatsen för allt hvad
af hängifvenhet, af veka och varma känslor
mänskligheten visste af, allt i känslöväg som
gick utöfver de affärsmässigt och rationellt
fattade plikterna mot den abstrakta nästan.
Hemmen allena ha lärt oss hvad människor
kunna vara och göra för hvarandra, och den
kunskapen kommer att gå förlorad med dem.
Ja, det är fara värdt att äfven allt af verk-
lig känsla, som i våra dagar kommer till sy-
nes på allmänna områden, en gång stack
upp sina späda hjärtblad i hemmets värme,
och den frågan är åtminstone öppen, om ej
kommande dagars välgörenhet en gång skall
finna, att dess känslökaptal smulnit betänk-
ligt ihop.

I våra dagars utåtvända hem, där tillfreds-
ställelse för snart sagdt alla behof och
önskningar sökes utomhus och där familje-
medlemmarnas intressen gå åt skilda håll,
äro förutsättningarna för kärlekens och hän-
gifvenhetens uppkomst betydligt reduce-
rade. Syskonkärleken i djupare mening har
föga utrymme, såvida ej barnen äro så nära
hvarandra i ålder, att de följas åt i samma
klass; annars umgås hvar barn med sina
klasskamrater. De små gå i kindergården, mo-
dern springer omkring och idkar välgörenhet
eller har något annat intresse, fadern, öfver-
hopad af affärs- och kommittébestyr, kan
snart, som i den amerikanska anekdoten, kal-
las "den herrn som kommer hit om sönda-
garna". Hemmet har blifvit hufvudsakligen
en plats att sofva i — kanske snart icke ens
det. I den omstridda "Silkesstrumpan", som
onekligen har sina pointer, drager den fris-
innade unga fästmon med ett tag ut konse-
kvensen af det hela, då hon föreslår fäst-
mannen att å ömse sidor behålla sina ung-
karlsdubletter och endast komma öfverens
att äta middag på samma restaurant.

Nu skall det ingalunda förnekas att i de
gamla hemmen hvad som var ämnadt till
välsignelse kunde vändas i förbannelse; ty
i alla lifsförhållanden svarar den möjliga
lyckans höjd noggrant mot den möjliga olyc-
kans djup. Kärlekens lycka blir mera intens-
iv genom samvarons intensitet; missförhål-
landenas lidande mera outhärdligt. Här
framträder vår tids stora nivelleringsstendens:
de lyckliga bli mindre lyckliga, de olyckliga
mindre olyckliga, liksom våra somrar nu för
tiden bli kallare, våra vintrar varmare.

Huru verkar nu denna lifvets omgestalt-
ning på människorna? Hemmens lägre tem-
peratur och samvaron med främmande ända
från spädaste år måste omge de unga indi-
vidernas sinnen med ett skyddande skal af
sund egoism och nyttig missiro mot andra,
förse dem med en säkerhet och kylig
klarsynhet, som ända från barndomen gör
dem ägnade att taga sig fram i världen på
det mest praktiska sättet. Det förhärskande
intrycket af en samling af våra dagars ung-
dom blir också färglös nykterhet och kyla.
Hvad än vår erotomana skönlitteratur må
säga, tyckes kamratlighetens anda präglad
umgängeslivet inom denna ungdom, som al-

drig synes oss mogna till unga män och unga
kvinnor, utan förblifver gossar och flickor till
dess den börjar åldras. — Jämför en forna
dagens älskande fästmo med en nufidens!
Den förra grät vid fästmannens afresa och
blef likgiltig för allt utom hans dagliga bref.
Den senare är belåten om han är närvar-
ande, men är han det icke, dansar hon bos-
ton ändå och roar sig lika bra med de andra.

En samling nyktra klarsynta små egoister,
en öfverskådlig massa af små grå nummer
på alldeles samma nivå — är det framtidens
nivellerade mänsklighet?

Men den allvarligaste fråga, hvartill denna
hemmens omgestaltning ger upphof, är huru-
vida rubbningen i deras stabilitet skall med-
föra en rubbning af äktenskapets — eller för
att tala rent ut, huruvida de krafter, som upp-
lösa hemmet, skola upplösa äfven den äkten-
skapliga institutionen. Undgå vi den faran,
sker det alla psykologiska lagar till trots,
och många tecken tyda på, att vi i c k e und-
gå den. Blir den aktuell, då är, enligt all
historisk erfarenhet, den hvita rasen dömd.
Den tröst, som i så fall står oss åter, är att
det måhända, objektivt sedt, är tid på att vår
ras lämnar rum för de andra, som den så
länge hållit nere och tillbaka.

Allt detta är ju förskräckligt, säger kanske
någon. Ja, det är så. Men det af Idun an-
slagna utrymme räcker icke för beklagan-
den; läsarne måste själfva tillfoga dessa, om
de så finna för godt. Frågar någon åter ef-
ter b o t e m e d l e t, så kan jag svara endast
med att bekänna min absoluta skepsis i
fråga om alla botemedel mot tidsriktningar.
Hvad stort sker, sker tyst, lyder en gammal
sats, som är ganska sann, äfven om den då
och då jäfvas. Mot den skulle jag vilja
uppställa en annan, som åtminstone enligt
min uppfattning icke vet af jäf: hvad som
sker i stort, sker med nödvändighet.

ANNIE ÅKERHIEM.

Ellen Jolins utställning.

EN SOM VILL HA EN TIMMES
njutning med att se på i konstnärlig
mening vackra taflor, bör aflägga
ett besök på frökens Jolins akva-
rellutställning i Hallins konsthandel.
Fröken Jolin är en målar-turist,
som genomkorsat olika delar af Europa, och hvar
hon färdats har hon haft blicken öppen för land-
skaps, gators eller gamla gårdars skönhet och
färger, och penlar redo att fästa motiven på ak-
varellpapperet.

Akvarellens teknik är, som bekant, ej den lät-
taste. Men fröken J. kan sin konst som det en
konstnär ägnar och anstår. Hennes teckning är
fast och dock mjuk, hennes färger varma och ly-
sande och hennes penselföring ger tonerna med
mest och klang.

Hennes engelska motiv till exempel! Hur fro-
digt har hon ej fått vegetationen kring den gamla
bron i Wales, det är engelsk sommarkdags
blomsterluft och löfträngsel i det landskapet och
det är på samma gång en idyll af flodsorl och
dansande gröna skuggor under en ljusmättad him-
mel, som för tanken till Burns poesier.

Kommer hon så till Italien, fångar hon med
samma säkerhet egenarten hos den italienska na-
turen eller de italienska städernas pelarsmyckade
gårdar med mycket sol och en rikedom af rosor
mot hvita murar, för att i nästa nu stämma ned den
brinnande färgskalan i diskret röda och bruna to-
ner, då hon målar de gammaltyska städerna Gos-
lar eller Rothenburg.

Af svenska motiv observerar man med nöje
några fäcka småsaker från Strengnäs, vidare
några ljusa rumsinteriörer, där de insatta figu-
rerna dock ej äro fullt lyckade. Helst dröjer nog
åskådaren framför fröken J:s engelska och itali-
enska motiv, där hennes konst synes ge sitt bästa
och högsta.

Som prof återfinner våra läsare å numrets för-
sta sida en reproduktion efter en af konstnärin-
nans italienska akvareller.

ASSESSORSKAN.

AF GUSTAF ULLMAN.

ET PINGLADE SÅ LÄTT PÅ
tamburklockan. Vi tittade alla,
hela familjen, på det stora
vägguret ofvan pianot.

— Tant Malla! — utbrusto vi,
barnen i huset.

— Punktlig som alltid! — sade pappa och
nickade åt mamma, och i detsamma klingade
sex milda slag: télimman var inne. Och då
brukade tant Malla infinna sig, om hon alls
infann sig. Hon visste, att hon var välkom-
men lika väl den tiden på dagen som an-
nars. Men det var hennes bästa stund: då
kom hon direkt från middagsluren, kry och
nyter och sällskaplig som ingen annan.
Särskildt för oss barn blef hon då till en lifs-
levande symbol af skymningsstrefnaden
kring lampan och tébrickan. — Hon ägde
något af den mystiska förmågan hos en god
fé att beslöja, bortjaga, utplåna alla dagens
obehagliga minnen. Hon var som en ljufvig
uppenbarelse. Hennes min och hälsning re-
dan, blotta åsynen af tant Malla kunde
komma de äldre att bli ungdomligt muntra
och älskvärdt öfverseende, och oss yngre
att glömma äfven mycket kännbara miss-
öden och bestraffningar. — — Blotta åsyn-
en, — ja, — hur skulle man kunna förgäta
den? — Rak i ryggen, rent af litet för
mycket eldgaffelsrak, med små, rappa, men
nätta steg, och fryntliga små ruskingar på
det grålockiga af prydlig flormössa krönta
hufvudet, steg hon in.

— Jag såg, — att det lyste — började tant
Malla, vinkande åt lampan: — och så tänkte
jag —

— Kära Malla! Så snällt af dig — —

— Välkommen, lilla rara tant! Så roligt! —

Så sken hela kretsen upp och både té och
småbröd smakade dubbelt så bra, därför att
den gamla damen höll till godo därmed. —
Hvad vi barn dock, rätt omedvetet för res-
ten, skattade högst hos henne, var att hon
aldrig gjorde oss besvärliga frågor. Hvad
man i den vägen aldrig skulle tillåta sig mot
en vuxen person, begår man ofta utan tve-
kan mot ett litet människobarn. Från de
ofarliga, men meningslösa och likgiltiga:
"hvad heter du, min lilla vän? — hur gammal
är det, du är? — hur mår din docka?" till de
aningen tanklöst näsvisa eller nedrigt för-
rädiska: "nä, du har väl varit snäll i dag? —
hur går det i skolan? — du kan väl dina
läxor riktigt bra?" — Sådana smaklösheter
skulle aldrig fallit tant Malla in. Hon såg för
det första vid första ögonkastet på en, hur
det stod till, vid hvilket humör man var, och
alltså hvad man tålde vid och bäst behöfde.
Hon valde samtalsämne, som kunde intres-
sera, utan att röra ömtåliga punkter. Och
var man af någon anledning, förskyllt eller
icke, alldeles ur jämvikten, nöjde hon sig
med en hjärtlig handtryckning, en kori, men
betydelsefull smekning. Man hade mycket
att lära af tant Mallas umgängessätt. —

— — Det pinglade så lätt och försynt på
dörrklockan. Och om ett par minuter stod
hon midt ibland oss. Som alltid slog vi
ring om hennes lilla person och fingo alla
och en hvar sin beskärda del af hennes blida,
smickrande, men oskrymfede vänlighet.

— Seså, seså, — manade föräldrarna,
släpp nu tant, låt tant sitta ned och få ro!

Assessorskan vaggade litet på hufvudet
med ett småloje, som tycktes vilja säga:

— Ack, min ro kan ingenting störa, allra-
minst de här småtingarna!

Hudens vård.

CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50, Iduns
romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition; om rekvi-
sition och likvid i postanvisning insändes.

Och så slog hon sig belåten ned vid bordet, gärna i soffan, bredvid pappa, och snart var det hon, som underhöll oss alla med — icke sina — men "sin tids" minnen, och nästan alltid så, att de skänkte ett fångslande, framsynt ljus öfver det, som hörde dagen till eller det, som var att vänta. — Hon och pappa voro barndomsvänner, lekkamrater, hade sedan af en angenäm tillfällighet återfunnit hvarandra i den stad, där han fått sin livsverksamhet, och dit hon efter sin makes död flyttat för att äldras i frid. Om honom, salig assessorn, visste vi ingenting. Jag vet ej än i dag, hvarför hans namn aldrig ens kom på tal vid dessa små aftonsamkväm. Icke en enda gång hörde vi henne frammana hans bild bland de många, hon i älskvärd minnesgodhet lät skymta förbi. Och vår far, som helt säkert kände honom åtminstone i andra hand, undvek sorgfälligt detta ämne. Att hon aldrig haft några små barn, det hade vi i alla fall reda på. Vi hade helt enkelt tilllåtit oss att förhöra oss hos henne själf angående den saken.

— Nej, små vänner, — blef hennes svar, — men tant får vara nöjd ändå.

Och därvid log hon så skälmaktigt, att vi fullt och fast trodde, att tant var lika glad åt oss, som om vi verkligen varit hennes egna.

Men underligt nog, tyckte vi också, att när hon och pappa samspråkade om alla dessa människor, ofta längesedan döda, om dessa förhållanden i världen, redan helt förändrade, så talade hon icke egentligen till honom, snarare till någon osynlig god vän, som ingen af oss kände. Nå, det där var kanske bara inbillning af mig, ty tants anlete blef ofta för mig i lampans sken så outgrundligt, överkligt.

Kvällstidningarna lågo framme vid tébricken den kväll, jag nu särskildt så lifligt erinrar mig. Och pappa tog en af dem, halft förströdt, med ett:

— Förlåt, kära Malla! Jag skall bara ögna i den ett slag — — — eftersom man nu håller dem!

— Javisst, varsågod du! Jag håller ju inga. Det är ju kanske dumt, ty där står väl också något roligt ibland.

— Ja, ibland! — upprepade mamma med ett skraff. Vi barn stirrade afundsjukt på tidningsbladet, som fräste och knastrade i pappas fingrar. Vi voro ju strängeligen förbjudna att kika i tidningar, och togo ju därför för gifvet, att deras innehåll gömde spänning och förnöjelse, vida öfverglänsande alla sagor och indianböcker.

Tant och mamma småpratade halfhögt, lampan gnolade sin nästan omärkliga af-tonvisa och ur tékannen steg en lätt, aromatisk ånga.

— Åh, är han borta nu! — utbrast plötsligt vår far, dock utan något starkare eftertryck. Vi lystrade emellertid alla: det var rätt sällan han gitte anmärka något öfver den sortens nyheter.

— Hvem då? — sporde tant Malla.

Pappa vek bladet till hälften och visade ett porfrätt med ett kors öfver och en längre dödsruna under. Tant hade goda ögon för sin ålder, men böjde sig fram en smula och granskade bilden noga.

— Rolf Hährman — sade pappa upplysande. Och i aktningfull ton tillade han:

— Det var en stor begåfning och en god karaktär.

— Hährman, — återtog mamma, litet frågande, men med villigt deltagande.

— Ja, — kompositören! Vi träffades flyktigt en gång under min studietid.

Vi betraktade nyfiket vår far, i väntan på

DRÖMMARE.

VI DRÖMMARE DRÖMMA SEN TUSENDE

om en värld, som är ljus och god;
vi drömma om dagane evig vår,
som skall speglas i tidernas flod.
Och vi spinna den gyllene drömmens
garn,
fast vi räknas för dårar, för barn.

Vi sett fimrade kors, sett rykande bål,
sett släckta himmelens bloss.
I seklernas natt vi hört vilddjurets vrål
och ropen från läger och tross.
Men när minsta strimma i mörkret grytt,
har drömmen börjat på nytt.

Vi sett, huru hatet i mänskors barm
och händer, som lyfts till mord,
kunnat böjas som strån af en barna-
arm,
kunnat tämjas af ett kärlekens ord.
Då har drömmen, likt dufvan i flodens
ark,
öfver okända djup sökt mark.

Se böljan, när lägst hon i svallet gått
ned,
skall uppåt hon börja sitt lopp.
Det frö, som blåsts ut på den sandiga
hed,
af himmelens sol dras opp.
Den droppe, som nyss låg i mörka sjön,
sitter nu uppå regnbågens krön.

O, det ljus, som kan bygga gnistrande
bro
öfver rymdernas öknar och haf,
hittar vägen också till de tistlar, som
gro
i dikets fuktiga graf;
och listeln med tårar i kalkens frans
kan lysa som stjärneglans.

Jag vill drömma som dåren, drömma
som barn,
den gåfvan är himmelens gull.
Jag vill tro, att när allt i Den väldiges
kvarn
blifvit malet och siktadt från mull,
skall det lysa en ädel och renodlad säd
kring lifvets eviga träd.

EDVARD EVERS.

en liten historia af det slag, han så väl kunde berätta. Men då ljud mammans röst, underligt bestört:

— Kära Malla, — hur — är det?

I detsamma såg pappa öfver tidningsbladet hän på tant. Och våra blickar följde hans. Jag kände inte igen assessorskan, den alltid så mildt trygga, så utanför allt smålående. Rak satt hon visserligen, som hon brukade, med armbågarna lätt slufna mot lifvet och de magra, fina händerna lugnt hvilande i skötet. Men mössans svarla flor

skalf som för en osynlig vindil, och utför de fårade, ännu skära kinderna flöto stora glimmande tårar.

— Åh, sade hon efter en stund, — jag kom att tänka på något. — Åh, är han död.

Föräldrarna sågo litet skyggt på hvarandra, och sneglade sedan ännu skyggare åt oss barn. Vi förstodo då blott, att något särdeles sorgligt och allvarsamt händt tant Malla, — — något, som vi ej kunde förstå. Det blef lyst en stund. Så sade tant helt sakta:

— Han kände min man så väl, — och mig med.

— Åh — nej, jäså! — svarade pappa hastigt, — det visste jag inte, — jo, kanske jag hört något om det.

— Det tror jag knappt, kära du. Men så var det.

— Skall inte barnen gå och lägga sig nu så smått, föreslog mamma. Och vi lydde fämligen motvilligt, men i en känsla af att vi borde det, äfven för tant Mallas skull. Så blef det då "godnatt" och "sof godt" och vänliga klappar på kinden af tant, alldeles som vanligt. Men innan vi hunnit ut ur salen, hörde jag tant säga till pappa:

— Kära du, förlåt mig, — men vill du inte vara så rar och snäll och skänka mig — den tidningen?

"En pliktrogen kvinna".

N PLIKTTROGEN KVINNA, SOM dessutom vill behaga mannen och behålla hans hjärta, öfvar sig i försakelse och förmåga att umbära äfven det allra nödvändigaste i bekvämlighetsväg. Häruti kan hon nå ojämförligt större resultat än mannen. Hvilken man skulle t. ex. bekväma sig till att, för att bereda sina medmänniskor nöjet att skåda hans figur i fullständigt åtsittande kläder, utan harmonien störande fickor, afstå ens för några veckor från möjligheten att medföra en del småsaker, såsom näsduk, ur, börs, pennknif, nycklar, anteckningsbok o. dyl.

Detta underkastar sig kvinnan utan opposition under hela den tid, ett sådant mod varar, icke blott ute i världen, utan äfven i sitt hem, till och med på landet. Behöfver hon snyta sig, går hon upp på sitt rum; skall hon göra en anteckning öfver några saker, som icke få glömmas, så hittas hon nog anteckningsboken någonstades, om hon söker bra, eller också kommer hon ihåg n ä s t a n alltsammans ändå; behöfver hon passa på något klockslag, så vänjer hon sig att göra det "på känn" — någotsånär åtminstone. Besvärligt är det naturligtvis, och ibland får hon ju förtret af sin omgifning, men när hon sålunda träget öfvar sig i underkastelse för modets bestämmelser, får hon en god förföring i att akta sig för egensinnighet mot sin blifvande make.

Så här ungefär sade jag till min hustru med anledning af vår dotters små svårigheter i hemmet.

Svaret blef: "Ja, det vore väl bättre om hon blef en sådan där korrekt gammal varrelse som du."

Nej, det vore sorgligt. Ni rara, söta flickor få väl behålla edra små tokerier; jag vill inte vara tyrann; men kunde inte det tyranniska modet nästa gång behaga tänka på att bli litet barmhärtigare mot de stäckars små martyrerna.

—s.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

"GATAN" PÅ S:T MARIE.

En farm på Madagaskars västkust.

Bref till Idun från TERES KAUDERN.

FÖR NÅGRA MÅNADER SEDAN anträdde fil. dr. Valter Kaudern vid Stockholms högskola en zoologisk och geologisk forskningsresa till Madagaskar. Det mindre vanliga vid denna färd är att den unge forskaren åtföljes of sin hustru fru Terese Kaudern. Fru Kaudern, som är lärarinna i Deithoffska skolan, medföljer för att biträda sin man i hans arbete, men hon förfogar därjämte öfver en spirituellt penna, hvarför vi öfverenskommit med henne om en serie artiklar från den märkliga färden, i hvilka hon lofvat skildra sina upplef-

velser, då de äro af den beskaffenhet, att de i spirera henne att skriva och roa publiken att läsa. Hon är äfven en intresserad amatörfotograf, hvarför hon lofvat att förse sina resekåserier med lämpliga bilder från det brokiga tropiska lif, som kommer inom hennes synvinkel. Som våra läsare finna har hon i detta nummer börjat infria sitt löfte, i det vi nu ha förmånen att få publicera hennes första resebref. Efter hvilket de andra skola följa med, som vi hoppas, ej alltför långa mellanrum.

ST MARIE ÄR NAMNET PÅ en af de få farmarna på Madagaskars västra sida. Den ligger två dagsresor från staden Majunga vid Betsiboka-flodens mynning och en dagsresa från den lilla staden Marovoay, ett stycke längre upp vid samma flod. Från Majunga till Marovoay färdas man med en liten flodångare, som inte är alltför obekvämlig, och från Marovoay till S:te Marie på oxvagn. Det skakar betydligt, ty vägen går i backar upp och backar ned, och ibland ser det rent af halsbrytande ut. En vagn drages af två par oxar, som framdrivas af tvenne infödingar, hvilka med olika sorters tillmälen och frikostiga slag söka förmå dem att raska på. Man får hela dagen öfver ett öde land, som knappt bär spår af människans hand. Kolonisationen har inte gjort några vidare framsteg här, hvilket allmänt säges bero på den franska administrationen, som är en kolossal apparat och kostar väldiga summor årligen utan att gifva motsvarande valuta.

Ägaren af S:te Marie är en österrikare Sluzanski, som varit på Madagaskar i 22 år. Han började som handlande i Majunga. Då fransmännen 1897 eröfrade ön, gjorde han dem stora tjänster och fick som belöning välja sig ett område på 1,000 har hvarhållt han ville. Han slog sig då ned på den stora slätten öster om Marovoay och började arbetet som kolonist. Under årens lopp har han försökt sig på odling af flera olika växter. Han har till sist funnit, att det som lönar sig bäst, är den sydamerikanska kautschuken. Det är det slag, som i handeln kallas ceara och hvars vetenskapliga namn är Manihot Glaziovii. Nu har han tio tusentals dy-

lika träd, som lämna prima vara, och för hvar år planteras nya områden med kautschuk. Kautschukträden skattas på så sätt, att den yttersta barken afskalas, hvarefter man gör fina skåror, ur hvilka trädets saft sipprar fram. Det är ett besvärligt arbete att uppsamla för hand alla dessa oräkneliga kautschukdroppar.

Förutom kautschukplanteringen finnes här äfven frukt- och köksträdgård. De frukter, so modlas här och som äro bekanta i Sverige, äro banan, vanilj, ananas och kokosnöt. Men här finnas många olika slags bananer, hvilka inte blott skilja sig från hvarandra genom formen utan också högst betydligt genom smaken. I köksträdgården frodas vitkål, morötter, sallat, tomater, lök, rädisor, rättikor och gurkor. Man har i år äfven börjat med potatis och hoppas på godt resultat.

Viktiga handelsvaror äro jämte kautschuken äfven oxhudar och rafia. Farmaren har själf hundratals kreatur, och dessutom uppköper han hudarna, då infödingarna slaktat sina djur. En hud betalas efter sin vikt med 2 kr. 50 öre till 7 kr. Rafia (tonvikten ligger på andra stafvelsen) är en vara, som är väl bekant i Europa, fast kanske namnet är okänt för de flesta. Det är nämligen ingenting annat än den bast, som användes i hvarenda blomsteraffär i Stockholm och annorstädes.

Denna bast erhålles af rafiapalmens blad genom att af bladens ofvansida draga den yttersta hinnan. Rafiapalmen växer i tät bestånd öfverallt, där det finns vatten året om. Bladen äro enorma och uppnå en längd af ända till 14 meter. De äro parbladiga d. v. s. de ilkna till sin byggnad bladen hos Kentin-palmen, som ju är en

vanlig rumsväxt hemma. En arbetare, som är flitig, kan på en dag samla 10 kg. rafia, hvilket har ett värde af ungefär 3 kr. 70 öre. Inom parentes vill jag emellertid nämna, att flitiga arbetare äro ytterst sällsynta. Rafian snos samman i stora buntar, och när en inföding samlat en del, binder han det fast vid en stång och bär det hit på axeln. Det är förvånansvärdt hvilka bördor en man kan bära, när det är fråga om att bära för sin egen räkning. Härömdagen kom en svaring knogande på öfver 60 kg. rafia. För en vit man orkar han inte bära mer än 25 kg. Fotografien visar ett par infödingar med sina bördor.

Sedan några år tillbaka äger farmaren en rafiapress. Med denna sammanpressas rafian mycket hårdt i balar på 100 kg. och sen forslas dessa i oxvagnar till Marovoay, därifrån på båt till Majunga och sen till Hamburg för vidare befordran.

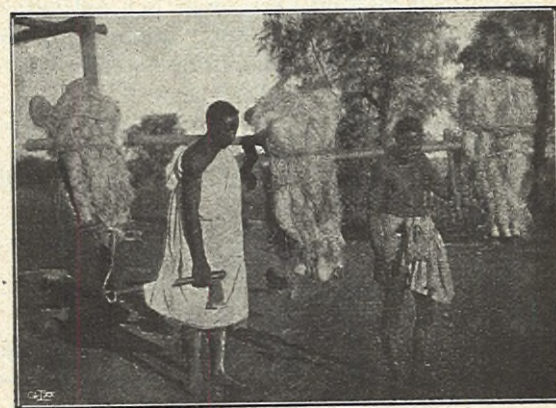
Till skydd för sina planteringar har farmaren uppsatt ett stängsel, som har den aktningvärda längden af 6 km. Det är förfärdigadt uteslutande af mahognystolpar. Om man beräknar att hvar stolpe har en tjocklek af 1 dm., så betyder det att stängslet består af 60,000 stolpar, och man får en föreställning om det arbete, som nedlagts på detsamma.

Gårdens byggnader utgöras som synes på fotografien af två rader hus. I fonden ligger ett större hus, som är farmarens bostad. Närmast detta ligga på hvar sin sida köket och hönshuset med dufslaget, sedan följa två hus det ena afsedt för gäster, det andra bebodt af farmarens biträde, en belgare Jaenssens samt af min man och mig. De öfriga husen bebos af infödingar.

Vi, min man och jag, gjorde vår entré i det hus, där vi bo, under rätt ogynnsamma omständigheter. Hvarken farmaren eller hans biträde voro hemma, och vi kommo oväntadt för den svarte ställföreträdaren, Betsaka. Till all lycka begrep han litet franska, och dessutom kände han min man sedan hans förra vistelse här. Vi anlände vid mörkrets inbrott, och Betsaka skyndade att tända ett stearinljus och visa oss in i vår blifvande bostad. De franska stearinljusen äro obegripligt dåliga, och fotogenlampor användas inte. De lysa, så att man just nätt och jämnt kan vägleda sig i ett rum. Vid skenet af ett dylikt ljus klev vi alltså öfver en tröskel, som var bortåt en half meter, och kommo in i ett rätt stort rum med jordgolf och möbleradt med en säng, som var rymlig för en, men omöjlig för två.

Betsaka ställde därefter om att vi fingo middag. Här äter man liksom i Frankrike middag klockan 7 à 8.

Maten smakade bra, trots det att bordduken osökt påminde om en dalmatinerhund på grund af sina talrika bläckplumpor. Grundfärgen var dock långt ifrån så klar som hos ofvannämnda hund, ty den stötte betänkligt i grågult. Vi observerade ett besynnerligt prassel på väggarna. Det befanns härleda

INFÖDINGAR MED RAFFIABÖRDOR.

Några pressuttalanden om Idun.

sig från en massa kackerlackor, bruna, minst 5 cm. långa. Men man får vara tacksam, så länge de nöja sig med att kila på väggarna, ty det är värre, när de börja flyga och göra påhälsningar vid bordet. Där de promenera fram, efterlämna de en afskyvärd lukt. Tafelmusik saknades inte vid måltiden. Det var en katta, som gjorde sig påmindt, och hon kunde nog behöfva litet uppmuntran, ty hon hade fem afkomlingar att försörja. Numera infinner hon sig med hela sin skara, och då skall jag säga, att det går inte att slå döföret till, utan det är bäst, att så för som möjligt täppa till munnen på kattfamiljen med några köttbiar.

Sedan måltiden var öfver, tänkte vi söka hvila för våra under dagens lopp skakade kroppar. Vi beslöto oss att flytta sängen närmare väggen för att åtminstone för den ena af oss minska möjligheterna att ramla ur den under natten. Men vid första försök att rubba den, störtade den samman. Vi arbetade en halftimme för att återställa den i sitt ursprungliga skick, sen satte jag mig på sängkanten, och då brakade apparaten ned igen. Då beslöto vi oss att sova bland spillrorna. Sedan den kvällen har mycket ändrats och förbättrats. Vi ha fått en ordentlig säng, två stolar, en matta en hylla och ett tvättställ. På verandan utanför huset ha vi ett rymligt arbetsbord.

Som synes på fotografien liknar ett infödingshus här till det yttre ganska mycket en lada hemma på landsbygden i Sverige. Men det är byggt på helt annat sätt och af annat material. Stommen utgöres af grofva mahognystolpar, som nedslås i marken. Ofvan på dessa reses taket, som täcks med gräs. Väggarna äro gjorda af rafiabladens skaff, som klyfvas mitt itu och då bilda en smal 7 å 8 cm bred planka. Materialet är så mjukt att man ledigt kan slicka en hattnål tvärs genom hustes vägg och allt är sammanfogat utan en enda spik. Som syns på fotografien, saknar huset fönster. Dägen inifrån genom dörren och genom oräkneliga luckor och springor i väggar och ak. På grund af husens luftiga beskaffenhet hör man utan svårighet, när t. ex. en gumma i huset snedt emot vårt hostar om natten.

Det är för öfrigt inte det enda som stör natronen här. Ja, det hör rent af till sällsyntheterna att inte blifva väckt om nätterna. Än är det de talrika hundarna, som med slagsmål och vilt skall Afgöra sina tvister, än lastas kärrorna för att strax före daggryningen begifva sig till Marvoay, än är det någon europé på genomresa, som skall upp midt i natten för att fortsätta sin färd, och är det intet annat, som oroar en sömnig stackare, så är det lopporna och råttorna.

Lopporna äro hemskt talrika, och massaker på dem tycks inte minska deras häskaror. Här finnas små, hönsloppor, som bita sig fast och inte vilja släppa sitt tag, och väldiga hund- och kattloppor utom de vanliga. En kväll då dessa plågoandar voro som värst, togo vi oss för att räkna dem vi fångade, men vi orkade inte hålla reda på dem längre än tills vi tagit 12, ty det var säkert minst två dussin till.

Råttorna förtjäna också ett särskildt omnämmande. De visa ett obegripligt intresse för naturvetenskapliga samlingar. De draga helt enkelt åstad med allt de komma öfver hos oss. För att få ha våra illhörigheter i fred, bruka vi hänga upp sådant som skinn och kranier af halfapor på en ståltråd, som snedt öfver ett hörn i rummet. På den råden går det ju inte ens för den finurligaste råtta att klättra ut, men man vet råd ändå.

(Forts.)

VED ANLEDNING AF IDUNS NU begynta 25:te årgång ha vi rönt glädjen af många vänliga och uppmuntrande uttalanden från ärade prässkolleger landet rundt, och vi bedja härmed att få frambära vårt varma och vördsamma tack till dem alla. Som vi våga hoppas, att det också skall glädja Iduns läsare och vänner att taga del af hvad godt, som kan sägas om deras "egen tidning", tillåta vi oss här nedan göra några små utdrag ur en del af dessa artiklar och göra då i dag början med Stockholmsprässens uttalanden.

Svenska Dagbladet skriver bland annat:

Tidningen Idun firar med det nya året 25-årsjubileum af sin tillkomst. Som bekant grundades tidningen af Frithiof Hellberg som organ "för kvinnan och hemmet", hade i början en mera begränsad feminin syftning och dito läsekrets, men kom efterhand att fylla en illustrerad veckotidnings hela uppgift: att kommentera och illustrera aktuella företeelser på olika områden. Både under sin förste och sin andre redaktörs — Johan Nordling — ledning har tidningen gått framåt och sträfvat att hålla en god nivå; den har till och med gjort själfständiga kulturinsatser till exempel med sitt årligen utdelade Idunpris. Idun har sålunda både skäl och rätt att jublera.

Dagens Nyheter:

Det nummer af Idun, som innehåller meddelande om den utmärkelse som tillfallit fröken Lagerstedt, är tillika det första i tidningens 25:te årgång. 25 år måste ju i vårt land med dess för tidskrifter så karga jordmån anses som en ansevärd lifslängd för en sådan publikation, men trots detta företer Idun i sitt nuvarande skick inga som helst spår af ålderdomssvaghet. Tvärtom har den aldrig förefallit mer lifskraftig och löftesrik än just nu. Numret inledes med en flott och roande studie öfver Carl Laurin af Carl Larsson, följt af en presentation af fröken Ester Nennes, författarinnan till Iduns nya prisbelönta följetong. Det nya ansktet, hvars utgifvande påbörjas i samma nummer Dessutom innehåller numret bl. a. den första artikeln i serien Iduns jubileumsartiklar, författad af Ossian-Nilsson öfver ämnet Patriotism, en berättelse, Stor-Sigrid af Maria Rieck-Müller, ett förslag till statistik för hushållet af Peter Norden, en berättelse från Capri af Nils Wilhelm Lundh m. m. Som bilagor medfölja dessutom en åskådlig skildring i ord och bild af Stadion sådant det kommer att se sig under sommarens spel och slutligen Iduns mode- och handarbetsblad. Allt i allo är Iduns första nummer i 25:te årgången så innehållsrikt och roande att en önskan till tidningen om "God fortsättning" hart när förefaller som en öfverloppsgärning.

Stockholms Dagblad:

Idun, den bekanta tidningen för kvinnan och hemmet, har utgivit sitt första nummer af sin nya årgång, den tjugufemte i ordningen. Det hör ju ej till vanligheten, att en veckotidning i vårt land uppnår en så respektabel lifslängd, och det vittnar om att dess ledning förstått föra den lyckligt fram genom ref och blindskär. Redaktionen ämnar naturligtvis särskildt spänna sina krafter för denna jubileumsårgång. Därom vittnar redan det första numret med sitt värdefulla och omväxlande innehåll samt med sina utmärkte illustrationer.

Stockholms-tidningen:

Med innevarande års första nummer ingår veckotidningen Idun i sitt 25:te år. Man kan vara ense med tidningens energiske redaktör, Johan Nordling, därom, att ett dylikt jubileum för en svensk veckotidning inte hör till vanligheten, och det vore orättvist att inte tillägga: den framgång, hvarom jubileet bär bud och vittne, är välförtjänt. Ty trots nära till hands liggande frestelser att för konkurrensens skull tillgodose äfven en mindre nogräknad smak, ha tidningens ledande krafter konsekvent hållit fast vid ett litterärt och konst-

närligt program, som under årens lopp kommit att omfatta ett allttjämt mer skiftande och rikare stoff.

Nya Dagligt Allehanda:

Den kända och i hemmen Sverige rundt värderade veckotidningen "Idun" har utsändt det första numret af sin tjugufemte årgång. Det är ju icke alltför vanligt, att en veckotidning i vårt land uppnår en så pass respektabel lifslängd, men Idun har genom sina ledares klokhet och sitt alltid gedigna och väl valda innehåll nu lyckats uppnå ett kvartssekel.

Grundlagd af Frithiof Hellberg har Idun under dennes efterträdare, redaktör Johan Nordling, från den mera blygsamma början som ett begränsadt fackorgan för kvinnornas i hemmen närmast liggande intressen så småningom vuxit ut att omfatta allt vidare kulturella områden.

Idun har blifvit en aktuell, alltid vaken och pigg kulturtidning, där hvar och en af familjens medlemmar kan finna något för sig.

Med en lyckönskan till de 25 åren uttala vi en förhoppning om ytterligare framgångar i tiden, som stunda.

Aftonbladet:

För 25 år sedan grundade Frithiof Hellberg denna "tidning för kvinnan och hemmet", hvilken som sådan i första planet sökt fylla — och fyllt — sin plats. Att den utvecklats i kulturellt, icke minst estetiskt hänseende, men äfven i allmän andlig vakenhet och lifaktighet, som den bildade svenska kvinnopubliken dessa år genomgått, — att denna utveckling till icke oväsentlig grad speglats däri, torde vara obestridligt. Säkerligen har "Idun" i sin mån bidragit till att hålla de danska geschäftsbladen "Allers familjejournal" o. d. borta från många svenska hem — och äfven därvidlag gjort en nyttig gärning.

Fast "Idun" framför annat haft sitt särskilda område, så har den därjämte — och i allt högre grad — blifvit en litterär tidning. Man minnes ju, att det var Idun som upptäckte Selma Lagerlöf och att Gösta Berlings saga först förekom i dess spalter. Därpå kommo på samma sätt Annie Quiding och Olof Högborg. Nu samarbetar en hel stab af våra kända författare i dess spalter.

Sedan för något år sedan Iduns grundare gick bort, har som bekant, tidningen öfvertagits af Johan Nordling, hvilken själf under tiden ryckt fram till en verkligt bemärkt plats bland våra romandiktare.

"Jubileumsårgångens" första häfte har just kommit oss tillhanda. Där finnes Carl Larssons porträtt af Carl G. Laurin reproduceradt och försett med en text sådan endast Carl Larsson kan skriva den. Ossian Nilsson bjuder på en uppsats om "patriotism", hvilken är den första af de "jubileumsuppsatser", som Idun utlofvar för hvarje vecka under kommande år och bland hvilka författare märkas namn som C. D. af Wirsén, Selma Lagerlöf, Verner v. Heidenstam, Karl Warburg och många andra.

Man kan taga för gifvet, att den nya tiden, som nu ingår för Idun, på intet sätt skall blifva mindre lyckosam än hittills. Med helt andra förutsättningar än för 25 år sedan kan den nu gå vidare på sin stråt.

Aftontidningen:

Tidningen Idun kan i år fira sitt tjugofemårsjubileum. Det torde kunna betecknas såsom ett evenemang inom svensk tidningsvärld, att en veckotidning kunnat nå en så pass respektabel ålder. Men så är också Idun afgjordt den bäst redigerade af våra periodiska tidskrifter i fråga om såväl illustrationsmaterialet som texten. Efter att från början vara afsedd som en speciell kvinnosakstidning har den med tiden kommit att bli vår enda verkligt konstnärliga veckopublikation, där våra bästa namn inom litteratur och konst äro representerade. Den yngre diktargenerationen står i synnerhet i stor tacksamhets-skuld till Iduns redaktion, som alltid beredvilligt hållit sina spalter öppna för de nya lofvande talanger som öfverallt annorstädes mötts med misstro och oförstående. Det behöfver ju i detta sammanhang icke påpekas, att det är Idun som faktiskt "upptäckte" Selma Lagerlöf och Olof Högborg — en kulturgärning så stor som någon annan.

"Gyllenhammarska trion".

Till Alfild Ljungmans minne.

HVAD DODEN OFTA SLÅR blindt och meningslöst! Den banala reflexionen trängde sig med ovanlig styrka fram, när budet kom om Alfild Ljungmans plötsliga bortgång. En ung kvinna, maka och mor till tre små barn, strålande af hälsa, lifskraft och mod, drabbas på en gång af tvänne sjukdomar, som rycka henne bort från kretsen af alla kära, från en vänkrets, sällsynt stor och vid.

Ty Alfild Ljungman hörde till de lyckliga kvinnor, som allas hjärtan, hvar hon gick fram, sprungo till mötes. Rikt hade hon blifvit begåfvad af lifvet. Hennes godhet var ej af det slag som ligger fördold i hjärtats djup, endast synlig för ett fåtal närstående. Den genomsrålade hela hennes väsen, och som en varm fläkt slog den emot äfven den, som såg henne för första gången. Skönhet hade också fallit på hennes lott, en frisk och en smula robust skönhet — en af Christian Erikssons medaljonger på Skånebankens hus bär hennes drag — och humorns lyckliga gåfva hade i ovanlig grad kommit henne till del.

Men det var framför allt två sidor af Alfild Ljungmans personlighet, som gjorde henne känd och därigenom också afhållen af så många. Det var dels hennes varma intresse för återupplifvandet af våra gamla folkdanser och folkvisedanser, ett intresse som

kom henne att bli en af de ledande, icke blott inom föreningen Folkdansens vänner, utan inom hela denna rörelse, som så kraftigt bidragit att ge färg åt de senaste årens ungdomslif. Och ännu mer än detta var det hennes sång. Hon var — som alla som kände henne veta — en af medlemmarna af den Gyllenhammarska trion, sammansatt af trenne väninnor, Alfild Ljungman, född Silfverstolpe, Alfild Gyllenhammar, född af Klintberg, och Lillemor Montelius, född Gagne.

Den Gyllenhammarska trion bildades för ett tiotal år sedan af den unge tandläkaren och musikern, Patrik Gyllenhammar, som gaf den icke blott sitt namn, utan också hela dess repertoar. När Patrik Gyllenhammar i förtid rycktes bort, fortsatte hans unga hustru och hennes två väninnor att sjunga de trios han tonsatt för deras röster, och det är med detta tjugotal enkla sånger, den Gyllenhammarska

ALFHILD LJUNGMAN

GYLLENHAMMARSKA TRION

Fru Montelius, fru Gyllenhammar, fru Ljungman.

nornas fest på Högloftet för m:me Curie. Det var under supén, före talen och den öfriga underhållningen. Då ljödo oväntadt de tre klara kvinnorösterna ut öfver den till trängsel fyllda salen. De kommo som alltid likt en hälsning från skogssus och vågsvall, som ville de i toner frambara alla utsagda varma, tacksamma ord till den stora kvinna, aftonens hyllning gällde, från hennes svenska sysstrar.

Ingen anade väl då, att det var sista gången af de många de tre unga kvinnornas sång tillsammans klingade vid en fest på Högloftet. Men något mer än en vecka senare, på själfva julaftonen, insjuknade Alfild Ljungman i hög feber. Det var blindtarmsinflammation och lunginflammation, som sammansvurit sig mot hennes lif och framkallade en våldsam feber, som efter några dagars kamp knäckte hennes starka fysik. En operation kunde icke afvärja, knappast uppskjuta döden.

Till sist blott ett par data ur Alfild Ljungmans korta, lyckliga lif. Hon var född år 1879, dotter till justitierådet Karl Silfverstolpe och hans maka, född Westin, och genomgick Gymnasiska centralinstitutet samt Nääs slöjdseminarium. Under ett par år var hon som gymnastiklärarinna fäst vid Whitlockska samskolan, men lämnade den för att år 1905 gifta sig med sin ungdomsvän auditör John Ljungman. Många kära lämnade Alfild Ljungman bakom sig. Många vackra, ljusa minnen stå förknippade med hennes varma, älskvärda personlighet.

ELIN BRANDELL.

Längtan.

Dikt af Alfild Ljungman.

MIN LÄNGTAN VÄXER starkare för hvarje dag som går, en gång, det vet jag säkert, den stora vingar får och lyfter sig och flyger i solvarm vår.

Du käraste! Då kanske du får svar på hjärtats frågor, när hvarje tvekan dränks i känslans vågor och skog och sjö stå drömande i afftonsolens lågor.

trion sjungit sig in i Stockholmnarnas hjärtan, vare sig den uppträdde offentligt för välgörande ändamål, vid stora fester eller inom slutna föreningar. Ty Gyllenhammarska trion har sjungit öfverallt. Den har sjungit för barnhem och sjukkassor, för fattiga sömmerskor och för tjänarinnor, för rösträttssaken och för Selma Lagerlöf. För allt och alla — utom för egen räkning.

Det utstrålade en särskild charm från Gyllenhammarska trion, något som ej är lätt att i ord fånga, men som alla de många, som njutit af den, säkert erfarit. Kanske var det, att man kände att det icke blott var de tre sjungande rösterna, som smälte så väl tillsammans, utan att det var tre innerligt harmonierande personligheter, som sjöngo ut af sina hjärtans fullhet utan tanke på bifall eller popularitet. Kanske berodde också något därpå, att det var tre unga mödrar, strålande af frisk fågring.

Sista gången Gyllenhammarska trion sjöng tillsammans var vid kvin-

Idun

Anna Hamilton Geete och hennes senaste arbete.

ANNA HAMILTON
GEETE

ANDRA DELEN af Anna Hamilton Geetes betagande bok "I solnedgången" har, som bekant, till julen sändts ut till en förväntansfull läsekrets.

Den, som redan haft glädjen att inom den trängre vänkretsen höra författarinnan uppläsa brottstycken ur manuskriptet, hade på förhand klart för sig, att denna andra samling ingalunda skulle svika de högt ställda förväntningar, hvarmed den mötsets, — ja, att den i vissa afseenden t. o. m. skulle öfverträffa arbetets första del. Jag känner dem, som användt en natt att frossa i läsningen däraf, och som visserligen efter denna litterära orgie varit något utmattade, men värmda, andligen upptraskade och redo att i likhet med Geijer "kasta lampskärmen i take!" af förtjusning.

Hvilken makalös kulturskildrerska är ej i själfva verket Anna Geete! — Afven i detta senare arbete har hon med lika säker hand och lika osviklig konstnärlig blick som i föregående del kring den centrala gestalten grupperat figurer och episoder, som i klar belysning famträda mot en bakgrund, som i tidstrohet söker sin like i vår litteratur; och då man känner hvilket oerhördt material, som stått till hennes förfogande, måste man i än högre grad beundra den fulländade konst, som ur detta kaos förmått resa ett dylikt monument till deras ära, hon skildrat, på samma gång som det är och kommer att förblifva ett bestående minne af hennes egen personlighet.

Man tar den vackra volymen i hand och beundrar att börja med den rent yttre utstyr-

seln, förnäm, elegant. Det har varit författarinnans egen önskan att pärmen pryddes med "Geijers tanke", och hvad kan vara mer på sin plats här, där Geijer, hans tankar, ord och handlingar taga gestalt i hans dotterdotters verk...?

Därpå stiga vi direkt in i fyrtiotalets Upsala, le ett litet vemodsblandadt leende åt den rörande teckningen af de "små Knösarna" med deras skönhetsträngtan, som emellanåt får sig uttryck, något främmande för vår nyktert prosaiska tid, gifva oss likväl helt i våld hos denna rökelsedoftande mystik, blifva ett med den högt lysande Pimpinellaordens adept, fira nyårsvaka med alljusaren Gunnar Wennerberg, som efter ordenskapitlet i den tysta nyårsnatten vandrar upp till Slottsbacken, som ligger hvit i månskenet, gripes af inspiration och faniserar om prinsen med lutan utanför Cecilia Wasas fönster...

helger, bröllop familjehögtider af alla slag, hemlif i Upsala och på Kinnekulle, på det "vördade återucklet" Blomberg, älskad och rikt på traditioner, där den unge "grefve Adolf" reder boet åt sig och sin unga brud, och för hvilka "gamle grefven" gör sig all möda, på det bostaden skall blifva "någorlunda convenable". Ack, hvad allt ville man ej antyda, om tillfälle gäfves.

En mängd förträffliga reproduktioner af målningar, gravyrer och teckningar åtfölja och illustrera texten. Präktiga porträtt — hvem blir ej, till exempel, betagen i Troillis karaktäristiska bild af "gamle grefven" med hans klara ögon och fint skurna anglosachsiska drag, hans solbrynta hy och snöhvita hår — en typisk engelsk "squire" från den gamla goda tiden, skulle man vilja säga.

Och likväl — ehuru vi i denna bok möta en brokig tafla af så mycket, som ej personligen berör Geijer, är det dock han, som dominerar det hela.

Hvem skulle också kunna mera lefvandegöra honom än den, som från sina tidigaste år så att säga "insupit" Geijer och hans samtid i de minsta smådrag, än hans dotterdotter, fastän hon själf ej personligen sett och känt honom. Hela boken är ett enda bevis för hennes nästan klärvoajanta förmåga att skänka lif åt gestalter, som längesedan gått ur tiden. Man behöver blott anföra skildringen af Lindblad, hvilken framstår så lefvande, att hans nära

SALONGEN.

Det lyser från Agnes Geijers rum, där hon skrifver till sin hjärtanskär i förbidan på nyårsoftan, då det ju ej lönar mödan att en sådan natt gå till hvila. Omtänksamt ordnar hon tebordet för att vid femtiden servera "lilla pappa", som tyst tassar in i strumpläst och fårskinnstulubb. Ingen hör de båda, då de ljudlöst smyga ur huset till domkyrkan, där de sitta hand i hand med våta kinder, medan nyårspsalmen brusar genom hvalfven... Hvilken stämning, och hur tydligt förnimmer man ej styrkan af denna kärlek mellan far och dotter, som ej ens döden förmådde rubba...

Hvilket rikt galleri af personligheter passerar oss ej på dessa sidor, — Lindblad och Malla Silfverstolpe, Betty Löwenhjelm och "lilla Schröder", Oskar den förste och hans familj, Geijer och hans närmaste, "gamle grefven" på Hönsäter och otaliga andra.

Och hvilka intressanta och roliga beskrifningar af platser och episoder. Man är med om studentkarnevaler, kungliga Upsalabesök, jul-

"I DIKTARVRÄN"

anhöriga uttryckt sin undrande häpnad öfver att någon, som aldrig personligen känt honom, så helt förstått honom, så tydligt sett honom med själens ögon, att ej ens hans närmaste kunnat ställa honom i klarare belysning.

Hur naturligt då, att Geijer här framstår lefvande! Vi, som genom hans dotterdotter lära känna honom så helt intimt, måste ovillkorligen älska denna mäktiga, ljusa gestalt och känna tacksamhet mot den, som skänkt oss glädjen däraf. Det är med saknad vi taga afsked af familjen Geijer, där de en strålände vårdag stå på "Svilhiods" däck, Geijer i sin välbekanta svarta fårskinnslubb, fru Anna Lisa förgråten och "grufsam", de unga damerna Agnes Geijer och Eva Hamilton i fladdrande resslöjor och beväpnade med hvar sin digra "Resejournal".

Efter långa tider af ångestfylld oro förtonar sig det hela i ett ackord i dur, ehuru sena tidens barn veta, att framtiden icke skall förverkliga de ljusa förhoppningar, som äro fästade vid denna resa, som Geijer möter med så mycken förväntan, han, som så länge "setat lyst på lur i en vrå af världen och lyssnat till Knäppningarna af Tidens Ur därute i Europa" och som nu själf får förvissa sig om "i hvad mån han rätt bedömt dess gång." — —

Och hemmet där boken skrivits?

Det är ingalunda första gången Anna Hamilton Geete träder oss till mötes i ord och bild. Flerfaldiga gånger hafva vi redan genom tidningar och tidskrifter fått en inblick i hennes lif och hem; men helt visst bör det vara kärt för de många vännerna af denna nobla berättarkonst att just nu kasta en blick i den omgifning, från hvilken hennes senaste arbete utgått.

Knappast väntar man att finna Geijers dotterdotter i en febrilt arbetande stor industristad, "Sveriges Manchester", där de öfvervägande intressena af helt naturliga skäl måst blifva af teknisk och merkantil art. Förvisso hade läggningen hos Anna Hamilton äfven fört henne till en annan miljö, där-est ej, som så ofta sker i lifvet, "ingenting blir som man tänkt".

De, som kände den unga Anna Hamilton, landshöfdingens dotter, medelpunkten i Upsalas litterära och estetiska umgängeslif, den briljanta societetsdamen, Egron Lundgrens lofvande lärjunge, väntade att hon skulle gå ut i lifvet som konstnär med pensel eller ritstift, i alla händelser förblifva den tongifvande i en krets af andligen jämnställda personligheter. Omständigheterna förde henne emellertid vida från platsen för hennes ungdomstriumfer.

Sanningen att säga, tycks dock den magrare jordmånen hafva varit den mest gifvande för hennes författarskap, ehuru hon under många och långa år nöjt sig att vara Sveriges förnämsta öfversättarinna och arbetat intensivt i denna egenskap. Hvem vet, om hon kommit att gifva oss det vi nu hafva att tacka henne för, om hennes tillvaro utmynnat i ett rastlöst societetslif i stället för rastlöst arbete.

Hennes hem...

Helst bör man se henne mot bakgrunden af detta för att erfara charmen af ett hem, ordnad af en hand, som är mästare i att förläna det värme och skönhet, och som aldrig tröttnar i omtanke om hela sin omgifning.

— En marche alltså! — Strax utanför staden stiga vi uppför trappan i ett nytt, vackert beläget hus. Vi gå in i salongen och kasta i förbifarten en blick in i biblioteket, där hvarje fläck af väggarna, som ej täckes af bokhyllor, upptages af reproduktioner af familjeporätt, åtskilliga århundraden tillbaka i fiden af ätterna Hamilton och Geete.

Medan vi vänta på husets fru, se vi oss omkring i den vackra salongen, där hvarje sak, hvarje möbel har sin historia. Utsikten genom det utbyggda fönstret är härlig öfver åsarna, som utgöra stadens omgifning och prydnad, och genom ett annat fönster se vi in i en park, där träden stå tyngda af glittrande rimfrost. Solen väller in i guldfloder öfver den inlagda sekretären, som en gång tillhört Malla Silfverstolpe, och vid hvilken Anna brukar arbeta, öfver Qvarnströms välkända byst af Geijer, öfver det välfyllda bokskåpet med Fredrika Bremers byst, det stora renässansskåpet, det vackra pastellporträttet i sin ovala ram af den unga Jeanna Troili, hon, som en gång blef mor till Geijers Anna-Lisa, och havrs korta lif var fyllt af romantik och tragik, Tiecks vackra reliefmedaljong af den unga Rahel Levin, porträtt i pastell och akvarell af Amalia von Helwig och Louise von Imhoff, ett vackert porträtt af Goethe o. s. v. På en liten hylla med silfverpjäser lägga vi märke till ett silfverfat af dyrbart drifvet Augsburgarbete, en släktklenod från det forna Ransäter, som nu funnit vägen hit.

Men nu inträder den väntade.

Geijers dotterdotter är ej längre ung, men gestalt och hållning äro alljämt fulla af spänstighet, blicken är ung, elektriserande, själen alljämt tjugo år...

Vi sitta vid det antika sybordet i jakaranda med dess stoppade, uppstående kant, som en gång tillhört den ljusande Amalia von Helwig, hvilken vi hoppas en gång lära känna närmare i en redan planlagd bok af samma hand som "Solnedgången". Ja, hela detta hem är fyllt af minnen. Det vi ej se, ligger väl förvaradt i kistor och portföljer, därför åtskilligt väl ännu kommer att sippra ut till den yttre världen.

Anna Geete talar, och vi lyssna till en utförlig skatt af intressanta minnen, anekdoter, reflexioner. Förgäfvos skall man söka ett ofördragsamt omdöme, ett hjärtlöst korsfästande och begabbande af nästans svagheter. Ett flyktigt leende på sin höjd, om något synes stötande, det är allt. En människa, som pejlåt djupet af mycket lidande och mycken glädje, och som därför är förstående gentemot allt mänskligt.

Senaste sommar har en af våra mera bemärkta porträttmålare fullbordat ett porträtt af Anna Hamilton Geete och hennes man, doktor Gustaf Geete, hvilket antagligen inom kort kommer att exponeras på någon konstutställning. De två hafva trofast vandrat lifvet samman, och här finner man dem sida vid sida, hon läsande högt ur sitt manuskript, han med det vackra hvita hufvudet i lyssnande attityd. En tilltalande tafla, stilla, fylld af hvila, under hvilken man skulle önska läsa skaldens ord: "Ueber alle Gipfeln ist Ruh!"

Det finns äfven ett annat porträtt af Anna Geete i ett tidigare hem, där hon var den lyckliga härskarinnan öfver hvad Selma Lagerlöf betecknar som det ljufvigaste af allt, "ett rosenkvarter", här ett blommande tak af idel skära rosor, under hvilka Anna står med famnen full af den doftande härligheten. När jag ser det, går min tanke till sagans prinsessa, som dröjde sig kvar bland rosor, för att sent omsider träda ut till ett lif af andra och hårdare erfarenheter. Anna Geete har ej slumrat som sagoprinsessan, och hon har visst ej odeladt dvalts bland rosor; men hon kan i denna stund glädjas åt, att hennes författarskap för allid brutit sig genom ett snår af ej allid rosenströdda törnen, som allt för länge skymt det.

Detta är Anna Hamilton Geetes egen vackra solnedgång — nej, soluppgång...!

ADA DAMM.

Statistik för hushållet.

Ett förslag till enhetliga metoder för hemmens räkenskapsföring

af

Peter Norden.

(Forts.)

DEN TANKE, SOM LIGGER BAKOM DESSA kort, är att få en grafisk framställning af de uppgifter, som samlats i siffror. Hvarje kort har två skalor, en för månadskostnaden, till vänster, en för sammanlagda kostnaden under räkenskapsåret, till höger. Någon fast skala kan man gifvetvis inte begagna utan att korten skulle bli ohanterligt stora. Månadsskalan får hvar en bestämma med ledning af sina egna erfarenheter. Den ena familjen äter mycket kött, den andra litet. Den ena familjen har dubbelt så många medlemmar, dubbelt så dyra vanor som den andra o. s. v. Men hvarje hushåll finner genom ett enkelt öfverslag inom hvilka gränser ungefär hennes utgifter för det ena eller andra bruka fluktuerat. Hon har endast vid fastställandet af skalor för sådana poster som frukt eller ljus och värme att ta i betraktande de gränser, som betingas af att man vissa månader lägger in större förråd. För jämförelsevis fasta poster rör sig skalor i trappsteg om en eller ett par kronor (såsom på fig. 3). Där åter säsongvariationer förekomma, afsätter man i stället för exemplens 24, 26, 28... 5, 10, 15... eller 0, 10, 20, 30... Som sagdt därom kan ingen regel uttalas. Högerskalan följer gifvetvis automatiskt månadsskalan och stiger från 0 till ungefär tolf gånger genomsnittskostnaden per månad.

För att göra figuren så redig som möjligt är icke den horisontallinjering angifven, efter hvilken skalhöjden afläses. Kortet göras emellertid bäst på fint rutpapper (finnes i hvarje pappershandel), hvarvid smårutorna göra det lättare att finna en punkt mellan två steg på skalor.

Baksidan af statistik kortet har följande utseende:

SPECERIER	1911
Jan.	28.50
Febr.	27.30
	55.80
Mars	28.45
	86.25
April	27.—
	113.25
Maj	28.—
	141.25
Juni	27.75
	169.—
Juli	29.—
	198.—
Aug.	27.—
	225.—
Sept.	24.85
	249.85
Okt.	25.15
	275.—
Nov.	29.05
	304.05
Dec.	38.30
	342.35

Fig. 4. Statistik kortets baksida.

Må ingen för ett ögonblick inbilla sig, att dessa kort äro "konstiga" eller svåra vare sig att fatta eller att upprätta, tvärtom, de äro enkelheten själf. Se fig. 5.

Af utgiftsfördelningen har man på t. ex. specerier fått 28:50. På specialkortet inför man först på baksidan beloppet med siffror och afsätter sedan i kolumnen januari en svart punkt på den höjd, som efter skalor till vänster motsvarar detta belopp. Punkten säger alltså, att hit stego våra utgifter för specerier under månaden. Samtidigt afsätter man på linjen mellan januari

RAKENSKAPSÅR	GENERAL -						SAMMAN -			DRAG			
	SPECERIER			MJÖLK			Sm	SUMMA MAT O. DRÖCK		LJU	RSE	TOTALSUMMA	
	S:A	MEDELPRIS PR MÅNAD	PR PERSON	S:A	MEDELPRIS PR MÅNAD	PR PERSON		S:A	MEDELPRIS PR MÅNAD			PR PERSON	
1911	342.68	28.33	85.67	168.—	14.—	42.—					2,341.07	195.09	585.26
1912													
1913													
1914													
1915													

Fig. 5. Generalsammandraget.

och februari en liten cirkel på den höjd, som efter skalan till höger motsvarar 28: 50. Denna cirkel säger då, att när den första månaden af räkenskapsåret förflutit, hade specialkostnaden stigit till denna höjd.

Den sista februari införes 27: 30 (jfr specifikationstablan) på baksidan och adderas med föregående månads siffra, hvarvid samman blir 55: 80. Det mindre beloppet afsättes med en svart punkt i februarikolumnen efter vänsterskalan, det större med en cirkel på kolumnlinjen mellan februari och mars efter högerskalan räknadt. Punkterna och cirkelne förbindas inbördes.

Vid nästa månadsslut förfar man på samma sätt och fortsätter så månad efter månad till räkenskapsårets slut. Sammanbindningslinjen mellan punkterna visar, hur utgifterna fluktuerar från den ena månaden till den andra, linjen mellan cirkelne åskådliggör, hur de sammanlagda utgifterna stiga under året. Stiger linjen för hastigt, är det en varningssignal, inträffar motsatsen, bör det för de flesta husmödrar kännas som en lättnad.

Men hur skall man veta, när man når eller överskrider det tillåtnas gräns? Jo, när man gör i ordning sina kort för det kommande räkenskapsåret, så afsätter man efter skalan till vänster en pricklinje — lämpligen med bläck af annan färg — på den höjd, som motsvarar genomsnittskostnaden för kontot i fråga under sistförflutna räkenskapsår (eller hvilken annan norm man kan vilja föreskrifa åt sig) samt uppdrar en efter högerskalan beräknad pricklinje mellan 0 kr. den 1 januari och det belopp — på fig. 320 kr. 40 öre — den siste december, hvilket motsvarar totalsumman af utgifterna för kontot under förra räkenskapsåret. Man har nu när som helst under det löpande året och utan något besvär, en fast jämförelsepunkt att utgå ifrån, när man vill bilda sig ett omdöme om, hur kontot står. För att det skall stå väl till bör fluktuationlinjen något så när slingra sig omkring medelkostnadslinjen, och de båda stigande linjerna böra så nära som möjligt sammanfalla. I exemplet kunna vi icke blott afläsa julmånadens inverkan utan äfven de stigande socker- och kaffeprisernas. Om af någon anledning hushållet hade ökat eller minskats under nämnvärd tidrymd, eller om vi gett ovanligt många bjudningar under en månad, så hade den känsliga fluktuationlinjen genast visat det. För att längre fram kunna veta hvad en förändring berodde på, kan det vara lämpligt att i kolumnen Anmärkningar göra anteckning. Man kan för dessa anteckningar lämpligen använda sig af vissa tecken, så att t. ex. en * betyder bjudningar, — $\frac{1}{1}$ + $\frac{1}{1}$ betyder att hushållet under en vecka varit minskadt, resp. ökad med en person, — $\frac{2}{3}$ att två personer varit frånvarande tre veckor el. dyl.

Ett specialkort sådant som det nu beskrifna upprättas för hvar och en af de rubriker man använder i specifikationstablan.

De båda intressantaste af dessa statistik kort gifvetvis de, som åskådliggöra utgifterna för mat och dryck samt totalsumma hushållsutgifter. De uppgöras på alldeles samma sätt, med prickade jämförelselinjer från föregående räkenskapsår. Men om någon tycker, att det kunde vara nog

med dessa båda kort, glömmer han, att hvarje oväntad eller obehaglig förändring blir ganska svår att förklara, om inte hela hushållsförloppet finnes klarlagt i sina detaljer.

Den stora sammanfattningen är ifrån år ger sig nu själf. I denna kan man följa den hushållsekonomiska återspegligen af familjens tillväxt, flyttning från en bostad eller ort till en annan, övergång från ett ljus- eller uppvärmningssystem till ett annat o. s. v., liksom också de prisförändringar på hemmets förnödenheter, som marknaden är underkastad.

Som synes af figuren äro icke endast årssummorna för de olika rubrikerna uppförda, utan medelpris för månad och för hvarje person äro äfven uträknade. Det förra får man genom att dividera årssumman med 12 månader, det senare genom att dividera årssumman med antalet hushållsmedlemmar under räkenskapsåret. Skulle någon finna denna medelpris-uträkning onödig eller alltför besvärlig, kan han ju hoppa öfver medelpriskolumnerna. Men det är just kostnaden uttryckt pr hufvud, som ger den lärörkaste jämförelsepunkten, när den ena familjen kollationerar med den andra.

Generalsammandraget kompletteras lämpligen med en grafisk anteckning enligt nedanstående figur:

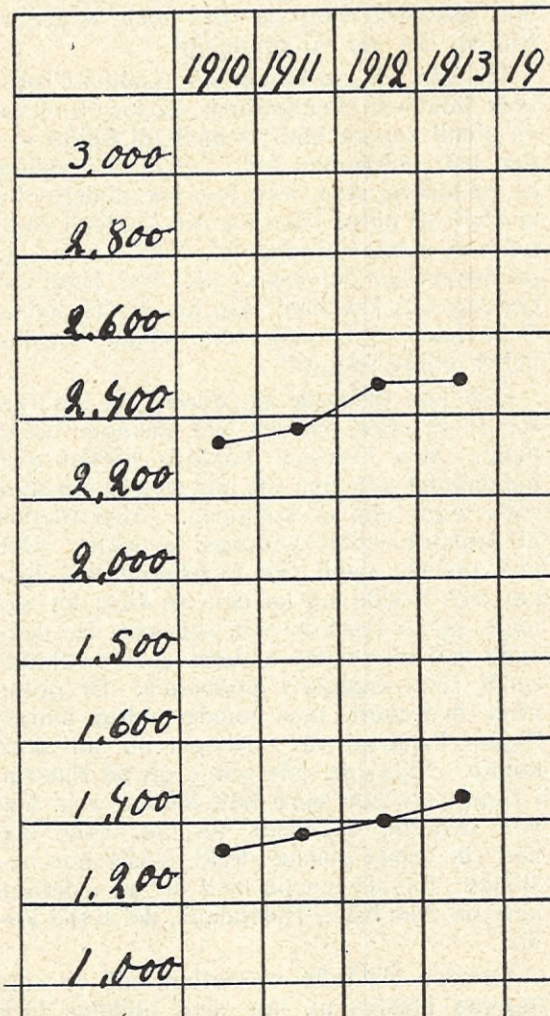

Fig. 6. Grafiskt generalsammandrag.

Den öfre linjen visar här sammanlagda hushållsutgifterna från det ena räkenskapsåret till det andra och registrerar de förändringar, som inträffa; den undre linjen åskådliggör detsamma på kontot mat och dryck.

Den, som så önskar, kan efter samma grunder göra en grafisk framställning af medelprisen.

Det säger sig själf, att det här framlagda systemet kan modifieras och utvidgas efter hvars och ens önsknings. Särskildt lämpar det sig att upprätta specialkort sådana som de nu beskrifna för familjemedlemmarnes personliga utgifter, för jämförelse mellan kostnaderna för barnens uppfostran o. dyl.

Sannolikt föredraga de flesta att — såsom i exemplen — låta räkenskapsåret sammanfalla med kalenderåret. Emellertid finns det för dem, som icke ha eget hem, icke så litet som talar för att i stället låta räkenskapsår och bostadsår öfverensstämma, d. v. s. räkna från 1 okt. det ena året till 30 sept. det följande. Äfven ifråga om denna punkt väljer ju hvar och en som han finner för bäst.

Specialkortet böra af praktiska skäl väljas i något af de format, som genom de i den moderna affärsvärlden använda kortsystems-korten standardiserats. Man har då nämligen förvaringsfrågan löst på förhand, i det att de olika kortlådor, samlingskartonger, små skåp o. s. v., som i alla kortsystemsaffärer finnas till salu, stå till förfogande.

Hvad värde det kan ha för familjen att på detta sätt få öfverskådlighet i sina räkenskaper och möjlighet till de jämförande iakttagelser, hvarför utan äfven det samvetsgrannaste noterande är ganska meningslöst, hoppas jag framgått af det sagda. Af den förra pliktutövningen, där "diverse" får bära alla tröthetsynder, och där man egentligen aldrig kommer längre än till en abstrakt och ofruktbar tillfredsställelse öfver att det "stämmer" blir med litet statistik som sammanhållande och belysande princip plötsligen ett högeligen fängslande studium, som medför tillfredsställelse öfver att man vet, att man ser och att man kan — förutse. Den ytterligare tidsutdräkt, som kräfves, räknas i få minuter, och inbesparas förresten därigenom, att man alltid och genast kan gå tillbaka i sina anteckningar utan sökande.

Det är jämförelser man behöfver, möjlighet till afläsande af tendensen, rörelseriktningen, medan linjen ännu är i rörelse.

Det är jämförelser man behöfver, jämförelser mellan den ena årstiden och den andra, mellan det ena räkenskapsåret och det andra, mellan den ena familjen och den andra, mellan den ensamjunga- och flerjungfrusystem, mellan den ena orten och den andra. Och inga jämförelser äro värda något, som icke bygga på samma förutsättningar, utgå från enhetliga metoder. Hvad skulle det t. ex. icke betyda för en arbetsgiffvare, som ville sätta sina familjeförsörjande arbetare in i metoden — en half timmes demonstrering en lördagskväll under loge- eller föreningssammanträdet vore nog! — och dela ut en sats statistik kort till hvarje intresserad familj att efter en periods förlopp kunna lägga de mycket sägande kurvornas vittnesbörd i stället för det obestämda "missnöjet" till grund för en löneuppgörelse.

Och hvad — för att ta ännu ett steg längre bort från det privatekonomiska — skulle det inte nationalekonomiskt betyda för de allmänna statistiska undersökningar öfver dyrtid och lefnadskostnader, som officiellt företagas, om ett enhetligt system — under lag funnes.

Lär att lära, af egna erfarenheter såväl som af andras!

Mot insändandet af 1 Kr. i frimärken till Iduns Tryckeri-Aktiebolags specialafdelnings-system, Bryggaregatan 17, Stockholm, erhålles franko 25 st. statistik kort.

SANTA TERESINA.

I FARAGLIONI.

Berättelse från det nutida Capri af NILS WILHELM LUNDH.

sade signoran en dag till Teresina, som just höll på med sina sopor: "jag bär stora sorger. Hade jag inte haft den helige Sebastian här och mitt evighetsljus, skulle jag inte kunna bära allt."

bastian här och mitt evighetsljus, skulle jag inte kunna bära allt."

Teresina såg så klart för sig, hur signora Lomboni skulle ta sig ut med stenkorgen. Pussig och stor var hon, och hon kunde knappast lyfta armarna öfver hufvudet. Ja, Teresina log och tyckte sig se signoran vandra främst bland stembärserskorna på Punta Tragara. Och hon tänkte, att det säkert var tyngre att bära sten än sorger.

"Du ler, du!" bröt signoran ut med sin klagande stämma, och hon suckade tungt vid hvar ord. "Du har kommit från källarhållet, barn, och hit upp, och du kan nog le. Här ha vi ju blommor och snyggt omkring oss. Men jag! Du tror kanske, att jag alltid varit så här klumpig och ful. Ah, du skulle ha sett mig, när jag var liten flicka som du, och när jag promenerade med min gamla amma i Villa Nazionale. Du skulle ha sett min fars hus i Neapel. Nej jag vill ingenting säga! Jag säger bara, att hade ni fått se min gamla amma här, sådan hon gick och stod på den tiden, skulle ni tro, att det var en drottning!

Tro inte, att jag klagat på Lomboni!" pratade hon helt meddelsamt, medan Teresina en stund senare höll på med att fläkta lif i den lilla glödhögen ute i köket. "Lomboni är en mäktig man, men han har alldeles för mycket att göra. Han har sitt kontor i Neapel och måste ständigt dit. Och så får jag gå ensam här och passa på. Nej, hvad säger jag, otacksamma! Jag har ju den helige Sebastian och behöfver inte klaga. Jag har heller aldrig klagat!"

Och hon gläntade på dörren till sitt rum för att se efter, om den lilla ljuslågan brann lugnt. Men Teresina fläktade häftigt med palmbladet och fick ett par små skälfvande röda lågor upp ur kolhögen. Hon förstod att signoran sökte bedraga sig själf. Och hon smålog slugt, den gråklädda lilla flickan och trodde sig ha dem så klart för sig, både signor Lomboni och signoran. De dansade mot hvarandra alldeles som de fladdrande röda lågorna i glödhögen. De grepo efter hvarandra men kunde aldrig mötas: Signor Lomboni var i Neapel på sitt stora kontor. Signoran ville gärna gå på Piazzan i Capri, om hon bara haft kläder, som hon inte behöfde skämmas för, ja, hade hon haft sin gamla ammas dräkt, skulle hon bestämdt försökt sig på med att gå i dansen nere på Zum Kater Hidegeigei, det tyska kaféet.

Teresina fläktade så häftigt, att de små lågorna blåstes ut, hon stod alldeles blek nu i det sista dagsljuset, som gled in mellan de brustna hvalfbågarna ute från hallen.

"Hvad gör du?" frågade signoran och kom med grytan för att sätta på.

Men så märkte hon, att hinken var tom, och vattenbäraren skulle ha kommit redan före solnedgången.

Hon öppnade dörren till den kyrkliknande hallen och ropade ett klagande: *aqua fresco!* som återljöd från trappor och tomma korridorer.

Dörrar öppnades och stängdes, och alla ropade efter kallt vatten: *aqua fresco, aqua fresco!*

Klosterskolans vaktmästarefru, gatsoper-skan (den enda i Capri), åsnedrifverskorna, alla kommo ut och ropade. Och då ingen kom, gingo de ned för alla de hundra stegen, ned till den inre stora gården, där vattenbäraren hade sitt krypin.

Men Teresina kastade palmbladet ifrån sig och skyndade in i signorans rum. Hon kastade sig ned för den helige Sebastian, och med sina mörka bruna ögon lysande inför ljuset, som just nu häftigt fladdrade, talade hon med knäppta händer:

"Det är inte sant, det är inte sant, hvad signoran säger, att hon aldrig har klagat, därför att hon har dig, helige Sebastian. Hon klagat alltid, alltid hör du! Hon klagat på signor Lomboni för han är häftig ibland, hon klagat på honom hela dagen, och det ska jag höra på, och jag är ju ingenting, och mor bär sten på Punta Tragara. Men du vet inte, helige Sebastian, hur signoran pratar hela dagen, när signor är i Neapel. Hon klagat öfver, att hon inte kan gå på Piazzan, för hon har inte kläder nog, och signor är visst mycket snål, eller också tycker han, att signoran kan hålla sej borta från Piazzan, nu när hon börjar bli gammal. Men signoran vill dansa kan du tänka! signoran vill dansa, och hon klagat öfver, att hon är så stor och tung! Och hon klagat öfver, att jag inte kan hålla eld i glöderna, när hon står med sin gryta, men hon är så långsam, så allt hinner glöda ut, innan hon kan sätta på. Och så klagat hon öfver, att jag är smutsig om händerna, men hon vet inte, hur det smiter från sig det där träkolet, och jag kan inte göra henne till lags med allt! Signor grälar aldrig på mej, men han tycker också, att signoran är långsam. Han är nog häftig, signor, och snål är han, det vet jag, för vi har ännu inte fått mera än hönsmaten, mor och jag, men han har ändå lofvat mej en ny dräkt, en blå, och ett riktigt sidenband nu till Costanzofesten. Så jag vill inte klaga."

Så talade hon, ifrigt och helt förnumstigt, med helgonet, men egentligen såg hon endast signor Lomboni för sig, hans yfviga Umberto-mustascher och svarta, blixtrande ögon. Hon skyndade också snart in i hans rum för att beundra taflorna kring arbetsbordet — när hon var ensam i huset, glömde hon alltid både gödselhög och sopkvast.

Det var också underliga taflor. Det var Capri öfverst, det steg som ett väldigt skeppsskrof ur hafvet. Så var det en fotografi, Grotta azurra, den blåa grottan, som turisterna alltid skulle bese. Det var kejsar Tiberii grotta, det visste hon, och dit in kom man genom ett litet, litet hål i den stupande bergväggen — och när man väl hunnit in, var allt så blått som hafsdjupet, och ljuset kom också från hafsdjupet och in under klipphällarna. Ja, mor hade talat om det, ty hon hade arbetat därinne, då man sökt öppna de hemliga gångarna upp till ruinerna af kejsarens lustslott. Men det hade varit alldeles fruktlöst, och det lilla hålet ut mot hafvet blef mindre och mindre år efter år, ty ön sjönk i hafvet, sade mor — så efter en tid skulle ingen människa kunna komma dit mera.

(Forts.)

(Forts.)

TVYSTA KVALLAR KUNDE BRUset och sången höras ända upp till Santa Teresa.

Teresina välsignade signor Lomboni för blommornas skull. Förut hade hon alltid skyggt gått undan honom, ty han var "den hemlighetsfulle" på Santa Teresa. Han ägde klostret. De fattiga fingo erlagga en ringa penning för sina bostäder inom området, men det sades, att han umgicks med planer på att restaurera klostret och köra dem på porten. Det sades, att han var hög camorrist och att han för en spottstyfver köpt det gamla klostret af staden Capri och samtidigt utlofvat camorrans beskydd. Men hvad hade de fattiga för nytta af det? De lade en förbannelse vid hvar slant, som gick till signor Lomboni, men barnen i klosterskolan, som hade sin terrass midt emot signor Lombonis loggia, drömde om hans blommor, ty ingen hade förut sett sådana blommor på Capri. Och de afundades lilla Teresina, som fick gå där hela dagen.

Upe från loggian kunde Teresina se sin mor och de andra stembärserskorna vid Punta Tragara — de gingo uppe i det stora röset och lade ner sina korgar för att i nästa ögonblick få dem fyllda och lyfta upp på hufvudet. Så skredo de sakta uppför berget igen i en lång rad, och främst gick Teresinas mor, ty ingen kunde bära som hon, och främlingarna, som de mötte mellan rosenhäckarna däruppe, vände sig beundrande om, när stembärserskorna gått förbi.

Teresina kunde vaka öfver källarhållet strax under loggian och se efter, att katten satt på sin plats i den soliga trekant. Hon kunde vaka öfver deras enda orangeräd, kring hvars stam de hade sitt lilla höns-hus. De smulor, som föllo från signor Lombonis bord, kastades alltid ner i höns-gården, och äggen köptes af Lombonis för dagens högsta pris.

Teresina sopade och fejade hela dagen, ty signoran ville ha det snyggt omkring sig. Men själf hade signoran inte bättre kläder än Teresinas mor. Det förvånade barnet, att signoran aldrig gick ut. Signor talade ofta häftigt och befällande till signoran, och då grät denna och gick till den helige Sebastian, som var hennes käraste. Det var också en underlig bild, uppbyggd af små snäckor, inte större än knappnålshufvun — helgonets skägg, ögon, mun, allt var idel små snäckor. Signoran var också stolt öfver sin helige Sebastian, och visade den gärna. Och alltid brann ett ljus framför bilden.

"Din mor bär sten på Punta Tragara",

Wettergren's
BARN-KONFEKTION.

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET

Ferrin

Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.

Välsmakande och därför utan tillsatser lätt intagligt äfven af barn är Vasens (f. d. Nordstjernans) järnpreparat "Ferrol", organiskt lätt-smält preparat. 0.97 % järn. På alla apotek till 2 kr. fl.

BÄST ÄR

EKSTROMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK

Pannkakor,
Plättar och Kött-Bullar

bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver

Tomten

tillsättes. Se bruks-anvisningen.

J. & SWARTZ'
HÖGSTA HYTEMJÖLSTYP

(GRÖFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" "SVANEN"

J.G.S. NORRKÖPING

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort af Ornäs.

Tel.: 11 & 929.

Annonsera i Idun!

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhammar

Känner ni trötthet, behöfver ni krafter, åt hvarje frukost **GYLLENHAMMARS** pat. **Hafregryn** och **Hafremjöl** - tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN.**

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 14-20 JAN. 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt abborre med potatis; mjölk; kaffe eller te med petits-choux. Middag: Jordärtskocksupuré med ostkrutong; stekt färsk oxtunga med brynt potatis; gröna bönor (haricots-verts) med rödrt smör; bäjersk kräm med choklad.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med äggstanning i form; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kallops med potatis; körsbärsoppa med vispad grädde.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; snabbklopps med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotspuré med rostadt bröd; kromgädda med smör, pepparrot och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädde och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt köttkorf med stufvade turska bönor; kabinettspudding med vaniljsås.

TORSDAG. Frukost: smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; pannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt pannkaka (rester från torsdag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa; lingonäpplen med vispad grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; krocketter af ägg med ärtor; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med potatismos; krusbärsoppa.

RECEPT:

Ostkrutong (f. 6 pers.). 12 skivfor hvetebröd, 50 gr. smör, 1-2 msk. äggvita, 40 gr. rivnen ost.

Beredning: Brödskiivorna uttagas med ett dricksglas till runda kakor (kanterna torkas och stötas), som bestrykas på ena sidan med smöret. Äggvitan slås några slag med gaffel och den rina osten tillsättes. Ostmassan blandas väl, breddes på smörgåsarna, och dessa ställas på smord plåt. Strax innan de skola serveras, rostas de hastigt i het ugn. Serveras varma till buljong, afredda soppor eller purer.

Äggvitan kan uteslutas och smöret endast röras med osten, innan det breddes på brödet.

Stekt färsk oxtunga (f. 8-10 pers.). 1 färsk oxtunga, vatten, 3-4 msk. salt.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridarebangatan 27, STOCKHOLM.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/2 lit. kokande buljong, 3 msk. tomatpuré, 1 burk champinjoner (1/4 lit.).

Beredning: Tungan putsas och får ligga i vatten ett par tim., sättes på i kokande vatten, som bör stå nätt och jämnt öfver den, skummas väl och saltet tillsättes. Tungan får sakta koka 1 1/2-2 tim., eller tills skinnnet nätt och jämnt kan dragas af.

Smöret brynes i en liten långpanna, tungan lägges i och brynes i varm ugn under det den ofta öses öfver med smöret. Den beströrs med kryddorna, spädas med buljongen och får steka 1/2 tim., hvarunder den öfveröses omkr. hvar 10:de min. Tomatpurén och champinjoner tillsetts och tungan får ytterligare steka 1/2 tim., eller tills den är mör.

Den skäres och lägges upp som i föregående recept, garneras med champinjoner och persiljan och serveras med brun champinjonsås, ärtor och brynt potatis.

Bäjersk kräm med choklad (f. 12 pers.). 2 hg. strösocker, 2 dcl. vatten, 1 vaniljstäng, 1 hg. osockrad choklad, 10 blad gelatin, 1 dcl. hett vatten, till gelatinet, 7 del. tjock grädde.

Beredning: Sockret kokas med vattnet och vaniljen till en klar, simmig lag, hvarefter vaniljstängens upptages. Chokladen smältes i vattenbad, utan tillsats af vatten, och nedröres i sockerlagen. Gelatinet sköljes i kallt vatten, upplöses i det varma vattnet och tillsättes, hvarefter krämen röres tills den är kall. Då tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och krämen hälls i vattensköljd och sockerbeströdd form och får stå på is 2-3 tim. för att stelna. När krämen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif och uppstjälpes på flat glasskål med tårtpapper.

Krämen kan äfven fyllas i form med lock och frysas, men då användes endast 3 blad gelatin.

Äggstanning i form (för 6 pers.). 6 ägg, 3 kkp. mjölk, salt, socker.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Beredning: Äggen vispas väl med mjölken, och kryddorna tillsätts. En bleckform eller spilkum smörjes med smör, äggblandningen hälls däri, lock pålägges, och formen ställs i vattenbad ovanpå spisen. Därvid tillses noga, att vattnet ej får koka utan endast hälls hett, tills stanningen är lagom fast, annars blir den lätt vasslig.

Uppstjälpes på varmt fat, garneras med persilja och serveras till bräckt skinka eller korf, stekt kött eller fisk.

Äggstanningen kan äfven gräddas i vattenbad i ugn.

Schnellklopps (f. 6 pers.). 750 gr. oxhare, utskuren biff eller benfritt innanlår, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.).

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 msk. finhackad rödlök, 1 1/2 msk. mjöl (15 gr.), 4 dcl. tjock grädde, salt, hvitpeppar.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt tills det är riktigt mör, behandlas och stekes som i föregående recept. Biffarna läggas upp på varmt fat.

Till såsen fräses smöret i stekpanna, löken och mjölet tillsätts och alltsammans brynes vackert. Grädden spädas på och såsen får koka ett par min. samt hälls öfver biffarna. Serveras med stekt potatis, beströdd med finhackad persilja.

Stekt sill med grädde och lök (f. 6 pers.). 2 stora, salta sillar, 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.), 3 dcl. tjock grädde.

Till garnering: 1 stor portug. lök, 1 1/2 msk. smör (30 gr.).

Beredning: Sillen urtages och får ligga i rikligt med vatten 24 tim., hvarunder vattnet bytes 2 gånger. Skinnnet afdrages, hvarefter sillen fläkes, ryggen jämt alla småben borttagas och sillen inklappas i en fiskhandduk. Fileerna vändas i en blandning af mjölet och de stötta skorpor, stekas vackert gulbruna på båda sidor och upplägges på varmt serveringsfat. Pannan vispas ur med grädden, och såsen får ett uppkok. Löken skalas, skäres i tunna skivfor och brynes väl i smöret;

OXYGENOL

TÄNDCREME

Med vätesuperoxid.

Iduns

ärade prenumeranter

erinras vördsamt om nödvändigheten af att ofördröjligen förnya prenumerationen för att utan afbrott erhålla tidningen på det nya året.

Prenumeration kan verkställas hos närmaste postanstalt, boklåda eller någon af Iduns kommissionärer.

här till användes en särskild panna. Sillen upplägges på varmt serveringsfat, såsen hälls öfver och anrättningen garneras med den brynta löken och persilja. Serveras som frukosträtt med nykott, oskald potatis.

Kabinettspudding (f. 6-8 pers.). Rester af sockerkaka, i tärningar (omkr. 5 dcl.), 1 dcl. korinter (60 gr.), 30 gr. succat, 4 ägg, 50 gr. socker, 4 dcl. god mjölk.

Till formen: 1 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sockerkakan, som bör vara skuren i små tärningar, lägges i smord och sockerbeströdd timbalform, hvarfals med de väl sköljda korinterna och den hackade succaten. Äggen vispas väl med sockret, mjölken tillsättes och härmed fylles formen. Puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim., uppstjälpes och serveras mycket varm med varm vaniljsås.

Puddingen beredes med fördel af alla handa rester af finare bakverk.

Krocketter af ägg (f. 6 pers.). 5 ägg, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 dcl. grädde, 2 blad gelatin, salt, hvitpeppar, 1 tsk. ansjovissås.

Till panering: 3 msk. mjöl (30 gr.), 2 ägg, salt, 2 tsk. matolja, 1 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flöttyr.

Beredning: Äggen kokas 10 min., afkylas i kallt vatten, skalas och skäras i fina tärningar. Smör och mjöl fräses 2 min., grädden spädas på och såsen får koka 5 min., de skurna äggen iröras försiktigt tillika med det sköljda samt i 1 msk. hett vatten upplösta gelatinet. Stufningen afsmakas med kryddorna, slås upp på ett flatt fat, som är väl smordt med smör, öfverstrykes med smör på ytan, så att den ej hårdnar.

Då massan är fullkomligt kall, tagas däraf med en sked portioner omkr. 50 gr., som läggas på mjöladt bakbord. Krocketterna rullas i mjölet och formas runda. De doppas i de hårdt vispade äggen, blandades med matoljan och smaksätts med kryddorna. De rullas därefter i de fint stötta skorporna och får ligga 1 tim. att härna. De kokas gulbruna i het flöttyr och läggas på gräppapper att afinna. Garneras med persilja och serveras mycket varma med färska eller konserverade ärtor som frukosträtt.

Bäcksin's
Amerikanska
Jästpulver.

Drygt - Billigt
- Verkningsfullt.

Hvarje morgon nybakadt hvetebröd lika fort som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt.

• OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG •

Fyrtornets

RADHE'S

Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning.

För finsmakare!

Mellins Food

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar.

Förordas af läkare.

Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Specialaffär för **SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER** m. m. Rikt profsortiment till landsorten.

Broderi-Affären,
9 Kommendörsgatan 9.

Ett försök skall visa Eder att baljnitarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask à 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

KALMAR ÅNGVARN

HAFREGRYN.

Sejon

Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

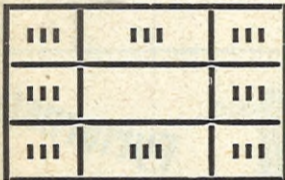
FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KÖRTVARUAFÄRER.

Krusbärssoppa (f. 6 pers.). 1 lit. gröna krusbär eller 1/2 lit. konserverade sådana, skalet af 1/4 citron, 1-1 1/2 kkp. krossocker, 2 msk. potatismjöl (30 gr.), 2 äggulor, 1 kkp. strösocker.

Beredning: Krusbären snoppas, sköljas, sättas på i kokande vatten tillika med citronskalet och få koka, tills de äro mjuka, då soppan silas, hälls tillbaka i kastrullen och krossockret lägges i. Den får åter koka upp, afredes med potatismjölet, utört i 1/2 kkp. vatten och får koka 2 min. Äggulorna och strösockret röras i soppskålen till skum och soppan hälls i under jämn vispning. Den serveras med potatismjölsbakelser eller korpior. — I enklare fall utslutas äggulorna, men då användes mera potatismjöl.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 2.
DEN LURADE VAKTEN.

Ofvanstående figur föreställer en kasernebyggnad innehållande 8 rum (tre åt hvarje sida). I hvarje af dessa rum hafva tre beväringar sina soflädder. Beväringarna äro strängeligen förbudna att efter kl. 10 e. m. hafva några obehöriga inne i kasernen, ej heller får någon af dem efter denna tid på dagen utan permission vara borta. För att kontrollera detta, brukar vakten hvarje kväll ställa sig i hörnrummen och därifrån räkna att de äro nio inne åt hvarje håll. Två kvällar hade de dock lurat honom. Den ena kvällen hade de 4 vänner hos

sig och den andra voro fyra af beväringarna ute, men vakten observerade ej detta. Huru hade de placerat sig då de ändock när vakten räknade dem, voro nio inne åt hvarje håll?

Lösning insändes under tecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 28 januari 1912. A kuvertet bör angivas pristäfling n:r 2.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 50.
EN SVÅR PROMENAD.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset: Fr. Lisa Elmstrand, Räfve-måla. Andra priset: Fr. Ruth Engström, Lidköping.

TIDSFÖRDRIF.

CHARAD

Mitt första, minus s,
I Noaks ark var med;
Mitt andra, plus ett s,
Man äta kan med sked;

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 decem.ber 1911.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 2,090,554:65	Aktiekapital ..... 15,000,000:—
Obligationer 7,573,141:25	Reservfond ..... 4,400,000:—
Fastigheter & Inventarier 4,656,491:63	Dispositionsfond ..... 200,000:—
Reverser med hypotek af diverse 50,465,434:33	Pensionsfond 114,105:28
Växlar 27,670,990:90	Dispositions- & Kapitalr. 53,417,690:69
Kreditiv- o. Kontokurant-räkningar 15,930,502:31	Sparkasseräkningar 21,763,340:39
Hos inhemska banker ... 1,039,764:79	Upp- & Afskrifts- och Kontokuranträkn. 9,424,755:03
» utländska banker ... 995,429:11	Postremis-växelräkn. 1,555,397:59
A andra räkningar 2,646,270:41	Till inhemska banker 1,161,716:57
	» utländska banker ... 1,000,316:45
	A andra räkningar 5,029,257:38
Kronor 113,068,579:38	Kronor 113,068,579:38

Mitt tredje, säger man,
Är namnet på en flod;
Mitt fjärde: hvad man ju
Bör ha till vännen god.
Mitt hela sett sig om
På många håll i världen,
Och trifves knappast mer
I lugn vid egna härden.

Hux Flux.

I ÄNKGÅTA.

Ur hufvudordet — vårt hela — uttagas småord i följd, så att de med en eller annan bokstaf gripas in i hvarandra liksom länkarna i en kedja.

1:sta ordet:
Att vårt första göra
Är nödvändigt villkor
För att kunna njuta
Af allt skönt i världen.

2:dra ordet:
Är en biff vårt andra,
Skall den säkert inte
Prisas af gourmanden,
Som sig bättre önskar.

3:dje ordet:
Tjänare, som bunden
Är oss underdånig,
Men som fri från fjättrar
Blir vår öfverman.

4:de ordet:
Tilltalsord som låter
Enkelt och förtroligt.

5:te ordet:
Efter flickans kinder
Kan den mjukt sig sluta,
Pryda högtidsbordet,
Dansa om för vinden.

Det hela:
Väfnad är vårt hela.

Ansgarius.

LOGOGRYF.

Hufvudordet:
Den, i världen vill framåt,
Uti största fart,
Han bör mig till mönster taga —
Det är uppenbart.
Känner mig det gör han nog,
Från sin barndoms dar,
Då jag säkert mången gång
Honom roat har.
Tänk på alla som ni mött
Uppå sagans stig
Säkert skall ni ibland dessa
Äfven finna mig.

Småorden:

Hvad i väfven finnas bör
För att den skall duga.
Hvad som finnes, mer än en,
På hvar liten stuga.
Hur ej källaren får bli,
Om där mat förvaras.
Så, ett tankepreparat,
Gjort att fint försvaras.
Någonting som plågar grymt
Den som ren vill vara.
Hvad det kallas att i tid
Och i otid spara.
Ord, som anger, helt perfekt,

Syskolan

Textilafdelningen — Thyra Grafström
börjar den 15 januari.

Undervisning meddelas i konstsömnad, italienskt spetsbroderi och knyppling. Anmälningar kunna göras dagligen. Prospekt franko på begäran. Spetskurser anordnas äfven mellan 4—6 två eftermiddagar i veckan.

A.-B. Nordiska Kompaniet,
Regeringsgatan 5 o. 7, Stockholm.

Stunden som är inne.
Hvad som räknas, inte sant.
Som vårt fjärde sinne.
Hur det lilla barnet blir
Af den som det sköter.
Vätska, hvari tvätterskan
Ett och annat blöter.
Arbetet går dubbelt lätt
Om med — hvad? det göres.
Sång af tusen tungor små,
Som till örat föres.
Ett naturens skötebarn,
Mer och mindre äkta.
Hur han blir den man som får
Uti nöd förmäkt.
Hur är vällingen som mor,
Nödär, barnen gifver?
Väg, där man ej någonsin
Himmeln varseblifer.
Hvad som åtrås utaf den,
Pris och njutning önskar.
Växt, som midt i vinterns snö
Sommarfagert grönskar.

Hux Flux.

ANAGRAM.

Bilda af 5 lika bokstäfver här medan betecknade ord:

Det första är en tygsort glänsande och fin,
Än hvit, än gul, än grön, ja, äfven gredelin.

Det andra bör man allt försiktigt göra.
Att ej hvad rätt är därmed helt för-störa.

Det tredje bör man, ej sin mästa på hans rygg,
Ty då man kallas kan mot honom falsk och stygg.

Det fjärde få ej barn som uti skolan gå,
Ifall ett fint betyg till sist de vilja få.
Max.

VOKALUTBYTNINGS-GATA.

Med a har jag lärt mig att krypa,
Men aldrig jag lär mig att gå.

Med y jag förrådes af lukten,
Men doften fördrages af få.

Med ä jag hos bryggaren finnes,
Förvarad i kar eller så.
Max.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 1.
ARITMOREMET: Jordgubbar:
bro, bror, Urd, boj, lard, groda borgar.
CHARADEN: Sko-smör-ja.
TREKANTEN: 1) Medusa, 2) Erato.
3) Dagö, 4) Utö, 5) so, 6) a.
GÅTAN: Brevfet.
BOKSTAFSGATORNA: 1) Flor—flod.
2) Kruka—kråka. 3) Paris—pari. 4) Mössa—bössa. 5) Eros—ros.

BÄTTRE SIDEN

ÄN SCHWEIZER-SIDEN

FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hof.

Alla kaffets goda egenskaper

(men utan dess skadligheter!)
erbjuder Eder — "Kathreiner."

"Det är fråga om Eder hälsa."

LILJEHOLMENS

Stearinfabriks-Aktiebolag

Kungl. Hofleverantör

STOCKHOLM Sö.

Kronljus | Kanalljus
Stakljus | Grenljus
Lyktljus | Julgransljus
Altarljus | Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Lättantändliga vekar enligt svenskt patent N:o 16705

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

HOLBROOKS CUSTARD PULVER för anrättandet af en ytterst delikat, enkelt och lätt tillagad crème, att med fördel användas isället för Visp-Grädd till såväl färska som preserveerade frukter samt till frukt-compotter, **HOLBROOKS CUSTARD** till frukt är en alltid välkommen dessert. Säljes i välsorterade specialaffärer till 1:- kr. pr burk. Finnes ej Holbrooks Custard hos Eder handlande, tillskrif undertecknad, som svarar hvar det finnes eller om 1 kr. insändes sänder en burk fraktfritt. Partilager för Sverige hos A. E. LJUNG, Malmö.

MIN BEKANTSKAP MED EMILIE CARLÉN.

af Ignotus.

(Forts.)

»Min bästa fru Carlén,» svarade jag, »medan som gosse läste jag med förjusning era romaner, då jag ännu ej hade ringaste förhoppning att få äran att göra er personliga bekant- skap, och jag läser dem ännu med samma oblandade nöje och särskildt måste jag beundra den ungdomsfriskhet och sinnesspänstighet som satt er i

stånd att ännu vid så hög ålder kunna åstadkomma något på samma gång så älskligt, käckt och medryckande som »Arvingen» och hans motpart.»
»Säger ni verkligen det,» smålog hon, »det gläder mig att höra, äfven om det nu bara vore en artighet.»
»Ah för all del!»
»Nåja, den lilla berättelsen är kanske hvarken sämre eller bättre än de ö- riga af mina mindre saker, ehuru jag villigt medger att stilen kanske kunde ha varit lite jämnare, men detta beror, ser ni, därpå att jag för mina svaga ögon ej kunnat skriva själf utan måst

diktara för min mamsell, och därför är det som det är — men allmänheten får väl ha öfverseende med en stac- kars halvblind ättolärning. Nå, vill ni nu kanske vara snäll och läsa upp ett stycke af hvad ni öfversatt på fran- ska, så får jag höra om jag känner igen »Arvingen.»
»Detta var nu något, som jag ej var beredd på och det generade mig, ty det var ej alldeles så lätt att ord- grant återge fru Carléns egna uttryck. Jag tog emellertid Gud i hägen och manuskriptet i handen och började läsa upp första sidan, hvilken jag lyckligtvis kunde så godt som utan- till. När jag ville ta ett nytt blad afbröt hon:
»Tack, det här räcker — jag hör att ni fullkomligt återgett mina tankar och till och med mina ordvändningar. Men jag glömmar ju alldeles min plikt som värdinna!»
Hon ringde på en liten klocka, som stod på bordet, och in trädde »mam- sellen», som på en vink af sin mat- mor fyllede de båda spetsglasen.
Fru Carlén fattade det ena glasets och sade:
»Tack för er vänlighet att besöka mig! Skicka nu af det här manuskrip- tet och om ni ytterligare vill glädja en gammal gumma, så var snäll och återkom redan nästa söndag, med hvad ni då har färdigt — jag måste hålla tummen på ögat på er, så att ni inte skolkar, förstår ni.» tillade hon med ett skämskt leende, »jag är angelägen om att få se denna öfversättning i tryck medan jag lever — jag har inte tid att vänta.»
Nu gled samtalet öfver på andra ämnen, och hon berättade små anek- doter om sina samtida författare från forna tider, särskildt om August Blanche och lifvet på Malmgården. Om 80-talets unga författare yttrade hon sig mycket reserveradt. »Jag har lätit min mamsell föreläsa en del hvad de skrivit. Jag tror nog att gossarna menar väl, men jag är för gammal- modig att riktigt förstå mig på dem.»
Hon reste sig och pekade på en bokhylla med hennes samlade arbeten såväl i original som i öfversättning på alla civiliserade språk.
»Ja, här ser ni resultatet af mitt lufs arbete,» sade hon med en viss stolthet. »Monumentum aere perennius,» mum- lade jag ofrivilligt.
Hon smålog och införde mig i ett annat rum.
»Det här är min salig mans arbets- rum,» uppyste hon, »det befinner sig i samma skick, som när han lämnade det jordiska.»
Och rummet såg verkligen ut, som om innehafvaren nyss lämnat det- samma. Där stod det gamla nedblä- kade skrifbordet med den nötta skinn- klädda skrifstolen framför. På bordet lågo ännu ett påbörjad manuskript, ett par glasögon och några gåspennor, hvarjämte ett bläckhorn, en vaxstap- pel, en strösandosa och till och med Johan Gabriel Carléns historiska snus- dosa fullbordade möbleringen.
»Ja, här satt gubben min,» suckade fru Carlén. »Han var kanske en star- ver ibland, men i grund och botten var han en hjärtegod människa.»
Jag berömde utsikten öfver strömmen, och det gaf henne anledning att säga:
»Ja, ser ni, jag är uppfödd vid haf- vet, och därför vill jag gärna se en bit vatten framför mig, om aldrig så litet.»
Det var tid att bryta upp. Vid afskedet räckte hon mig handen med ett soligt leende och bjöd mig ännu en gång välkommen nästa söndag.
Jag tackade och lofvade komma.
Följande söndag var jag åter hos fru Carlén, och så fort gick det söndag efter söndag, tills hela »Arvingen» var öf- versatt och de sista manuskriptarken voro afsända till sin bestämmelse. Om- sider anlände ett häfte af Revue Inter- nationale, och ehuru det var midt i veckan, skyndade jag omedelbart till fru Carlén med detsamma. Hon mottog det med förtjusning och jublade som ett barn öfver en övntad julkapp, då hon med sina skumma ögon staf- vade igenom »L'Héritier et son ad- versaire, par Emilie Carlén.»
»Ni kan svärigen fatta min glädje i detta ögonblick,» sade hon slutligen, »den kan synas er besynnerlig och barnslig, då ju flertalet af mina ar- beten, som ni vet, är öfversatta förut på ett flertal språk — men »Arvingen» är den sistfödde, det är kelbarnet, som föddes under vända,» hon pekade på sina skumma ögon, »och kanske därför det käraste.»

Stockholms Dagblad 1912

Mellan 2—3,000 sidor

väl valda romaner omfattar Stock- holms Dagblads följetongs- afdelning under ett år. Då vi från en mängd håll inhämtat, att de romaner, vi införde under år 1911, tillvunnit sig våra läsares stora in- tresse, är det oss en kär plikt att söka i ännu högre grad tillfreds- ställa dem under 1912. God fram- ställningskonst, spännande handling och godt humör — se där något af det myckna man kan begära af en följetongsafdelning; därtill bör innehållet vara af den art att hvarje roman ägnar sig till familjeläsning. Ur dessa synpunkter ha vi träffat vårt val, och vi tro, att det skall visa sig godt.

För några dagar sedan ha vi bör- jat med Harold Mac Graths spännande och med ovanlig humor skrifna roman »Mannen på kusk- bocken». En amerikansk löjntman tager tjänst som ridknekt hos sin tillbedda sköna, som snart upp- täcker bedrägeriet och bl. a. låter den olycklige passa upp vid bordet, där hans egen öfverste är gäst; vi kunna ju tillägga att allt slutar till kontrahenternas och — läsarnes be- låtenhet. Nyttillträdande prenume- ranter erhålla i januari hvad som i december hunnit inflyta.

Därefter följer Mary Cholmon- deleys i flera länder mycket uppmärksammade roman »Diana Tempest». För något år sedan meddelade vi en roman af samma författarinna, hvilken då väckte stor uppmärksamhet; den som nu in- flyter anses af kännare vara vida bättre, ja, det bästa som miss Chol- mondeley skrivit. Scenen är engelsk och berättelsen rör sig om en stor landegendom och två grenar af samma ätt, om fiendskap och kär- lek och mycket annat. »Man blir så brännande intresserad,» så lyder ett omdöme, »att man knappast kan invänta händelsernas utveckling. Boken är skriven med stor virtuositet och är ur litterär synpunkt betydande, på samma gång som den ger sensationsromanens spänning.»

Efter dessa bidrag från Amerikas och Englands bokvärld inflyter en roman af den tyska författarinnan friherrinnan von Klinkow- stroem, med fint uppfattade och skildrade bilder ur Münchens konst- närslif. — För öfrigt må nämnas följande arbeten, till hvilka vi för- värfvat öfversättningsrätten:
Röda Eva af den frejdade engel- ske författaren Rider Haggard, hvilkens fantasi är lika outtömlig

som hans skildringsförmåga beund- ransvärd. Arbetet är nyligen ut- kommet och är ett af författarens allra bästa, med handlingen för- lagd till 1300-talets England! och det påfliga Avignon. Mot bak- grunden af »den svarta döden» ut- spelas här spännande scener med riddare, skön' jungfrur, präster och munkar — allt sammanknutet till ett helt af levande taflor.

»Den kvinnliga passagera- ren» af Guy Chantepleure flyt- tar oss öfver till den franska be- rättarkonsten. Hjälten är ingeniör, som från att konstruera automobiler öfvergått till aeroplaner; hjältinnan är en ung flicka, som går miste om en stor förmögenhet och sedan möter lifvets allvar, då hon måste söka sig en plats och finner att hon än anses för barnslig, än för ele- gant och än för vacker. Vi ha ingen anledning att i förväg tala om handlingen; en luftfärd öfver till Korsika blir sedan bestämman- de för bådass lifsöde.

Den förlorade Iphigenia af det högt uppskattade författarparet Agnes och Egerton Castle är en roman af mindre vanligt intresse, psykologiskt väl gjord och spän- nande med händelserna förlagda till England, Frankrike och Tysk- land och med en blifvande stjärna på operahimmelen som den kvinn- liga hufvudpersonen.

Kristinas förmögenhet af Mac Naughton handlar om en enkel skotsk flicka som oväntadt får en stor förmögenhet. Fäst- mannen drager sig försynt tillbaka, och hjältinnan tager sitt inträde i den engelska societeten. En hel serie roande och liffulla bilder upp- rullas nu i hastig följd. Hennes förlofning med en högättad friare berättas med saftig humor, liksom också förlofningens afveckling. Till sist återfinner hon fästmannen från bokens början, ungdomsvännen, som hon föredrager framför alla de rika och förnäma männen i hennes omgivning. Boken vimlar af roliga skildringar. —

Denna korta öfverblick torde vara tillräckligt talande. Helt visst skola Stockholms Dagblads läsare under 1912 blifva tillfreds med följetongs- afdelningen huru högt spända an- språk de än må hafva. Och dock förbehålla vi oss »rätt att ändra programmet», om något alldeles uppseendeväckande nytt skulle er- bjuda sig. Endast det bästa är här godt nog.

STOCKHOLMS DAGBLAD kostar för helt år:

Hufvudstadsupplagan Kr. 16:— Landsortsupplagan Kr. 10:—

Prenumerera!

— 30 öre —

TOALETTFRÅGAN

för vintersäsongen löses bäst och billigast genom att köpa första häftet för 1912 af

Iduns Modellkatalog,

som innehåller ett 80-tal vackra och moderna modeller för vintern med fullständiga beskrifningar.

Stilfullt, koloreradt omslag.

Till salu i boklädor och tidningsffärer. Er- hålles portofritt från Iduns Expedition, Stock- holm, mot 30 öre i frimärken.

Pris pr häfte endast

— 30 öre —

IDUNS KOKBOK

nära ett decennium har nu fröken **Elisabeth Östman**, den välkända föreståndarinnan för husmoderskolan i huvudstaden, redigerat de dag- liga matsedlarna i tidningen Idun. Hon har gjort detta på ett sätt som forskaffat henne alla husmödrars varmaste tacksamhet och orubbliga tillit. Otaliga ha också de påstötningar varit, som under årens lopp sökt förmå författarinnan att bearbeta och utfylla sitt material **till en fullt tidsenlig och allsidig kokbok**, och resultatet föreligger nu i

IDUNS KOKBOK

IDUNS KOKBOK avhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering av kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning av drycker och charkuterivaror, servering, bord- dukning och servettbodyning. Den skall i främsta rummet vara en uppslags- och handledningsbok för **det svenska borgerliga hemmet**, men försunn- mar naturligtvis vid sidan av den billiga och goda husmanskosten icke det finare bordet för festligt bruk. Alla bokens 1071 recept, **och praktiskt prövide** vid Elisabeth Östmans Husmoderskola. **Alla recept äro överskådligt uppställda** med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angiven i början av varje beskrifning. **Även helt unga husmödrar med min- dre erfarenhet och vana finna därigenom en säker hand- ledning.**

En absolut nyhet för **IDUNS KOKBOK** är den avdelning för frukost- rätter, som utgör dess första del.

IDUNS KOKBOK är rikt och omsorgs- fullt illustrerad med icke mindre än 12 inhaftade färgtrycks plansch, med av- bildningar av kött- stycken, fåglar, fis- kar, svampar samt grönsaker, utförda efter naturen av K Vetenskapsakademi- ens tecknare, artister A. Ekblom. jämte fyra vackra och in- struktiva stycknings plancher efter foto grafier, tagna direkt efter naturen, och två sidor med foto grafier av olika ser- vettbrytningar.

IDUNS KOKBOK kostar komplett in- bunden i ett vackert klotband (se bifogade reproduktion) endast

Kr. 5.50.

Det är den bästa julgåvan för damerna.

AKTIEBOLAGET LJUS, Stockholm.

Utgiven av **ELISABETH ÖSTMAN**

Av **IDUNS KOKBOK** har på mindre än ett år försålts öfver 15,000 exemplar.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

F. S. Exemplar af romanen i fråga finnas ej kvar.
A. B. Roos. Vi anse oss ej kunna nu återkomma till frågan.
A. M. N—g—t. Tonfallet är innerligt men dikterna störs af flere formfel och bana liteter.
He v a n. Torrt referat.
Sensio. Grönkart.
S—ll. Inte ens åt »Anglasång» kunna vi bereda plats och då förstår ni.
A. V. Försök i en diurskyddstidning.
E. R. G—n. Medelmättigt.
E. F. Er nyårsdikt är för lång men vi aftrycka här en vers, som synes oss särskildt behjartansvärd:
»Sköla ingenjörens tankar nya trädar, spänna, sträcka och dem utmed väg och bankar låta mellan orter räcka, att se vi kunna dem också i fjerran med vi tala då.»

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»A. H.» 3:50 pr gång. Likvid pr postauvisning.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
— Etableradt i Stockholm 1880 —

1:a Anthracit

Hushållskol Cokes Briketter

Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

GALA PETER

världens första Mjök-Chocolade.

EUCALYP

Återger grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. *Garanterat oskadligt.* Attest här är utfärdad af Herr Dr. Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platsen där Eucalyp ännu icke finnes till salu hänvända man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

Äkta Strutsfjädrar (Plymer)

färdiga för hattmontering, expedieras direkt mot postförskott enl. nedanstående prislista. Priserna betydligt lägre än vanliga detaljpris.

Plym 18 cm. lång	Kr. 1 50
" 18 "	" 2.-
" 25 "	" 3.-
" 30 "	" 3 75
" 35 "	" 5.-
" 40 "	" 6.-
" 45 "	" 8 50
" 50 "	" 14.-
" 55 "	" 18.-

Partilagret Thule, Kristianstad.

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult, Kneippbaden,

kommer till instående termin, den 15 jan., att utvidgas med flere afdelningar, hvarför elever emottagas under hela januari månad. Skickliga lärarinnor i alla ämnen. Tillfälle till nöjen, sport och idrott. Begär utförligt prospekt. Adr.: Villa Hult, Kneippbaden. Tel. 758.

I godt hem i närheten af Göteborg

mottagas från 15 Jan. 6 unga flickor, att under praktisk husmoders ledning grundligt lära sig matlagning och ett hems skötande. Undervisningen i linnesöm, klädningsöm, konstöm och öfriga hantarbeten står under direkt ledning af Fröken M. Nordenfelts kvinnliga yrkesskola. Pris Kr. 100 pr mån.

Fru F. Hammar, Villa Fredriksro, Göteborg 1. Rikstel. 4381.

Vid Solbacka Läroverk

(Realskola med internat)

börjar vårterminen den 17 januari. Afser att jämsides med undervisningen allsidigt utveckla ungdomen till karaktärer. Sport och friluftslif i en härlig natur. Statens kursplan följes.

Ett par platser finnas lediga för vårterminen.

Prospekt sändes. Adress: Stjärnhof, Rikstel. Stjärnhof 17.

fil. kand. Jean Berglund.

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapets öfningar

å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19).

Måndags- och Torsdags-afdelningen, för dem som förut deltagit i gymnastiska öfningar börjar Måndagen den 15 jan. kl. 8,15—9 e. m.

Tisdags- och Fredags-afdelningen, för nybörjare begynner Tisdagen den 16 jan. kl. 8,15—9 e. m. Ledarinna fröken Lilly Åkerblom.

Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar under jan. månad. Till mindre bemedlade utlämnar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter

Terminsafgift kr. 1.25. Styrelsen.

Örebro Kindergården-Seminarium.

(Sjlfvermedalj å Örebroutställningen 1911).

Ettårig, teoretisk praktisk kurs. Vårterminen begynner 1 februari. Nya elever mottagas. Goda platser anskaffas.

Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan **Fröken Maria Kjellmark**, Örebro.

Elsa Philips Husmodersskola,

Karlavägen 1 A, Stockholm

börjar sin 8:de termin för bildade unga flickor den 20 jan. 1912. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. o. närmare upplysn. på begäran. Mottagningstid 12—1.

Elsa Philip, Stockholm, Karlavägen 1 A, 3 tr. Tel. Ö. 13 10.

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.

3 NYBROGATAN 3

1:ma ANTRACIT

STENKOL, COKES

Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14, 118 12. Varumärke.

Stockholms Samgymnasium,

Allm. Tel. 82 45. — Odengatan 41. — Rikstel. 68 56.

Fullständigt gymnasium på real- och latinlinjen för såväl manliga som kvinnliga elever.

Särskilda klasser för privatister. Nederskola med klasserna 2 o. 3. Förber. 1, 5, 6.

Vårterminen börjar 18 jan. kl. 11 f. m. Nyanmälningar emottagas kl. 11—1/2 12 f. m.

O. G. A. Hahr. J. Lindquist.

Realskolexamen.

Eftermiddagskurs till realskolexamen anordnas vid Stockholms Samgymnasium, Odengatan 41. Kursen börjar den 20 jan. kl. 6 e. m. Anmälningar af såväl manliga som kvinnliga elever mottagas kl. 11—1/2 12 f. m. och 4—1/2 5 e. m.

O. G. A. Hahr. J. Lindquist.

Eftermiddagskursen till Studentexamen.

Vårterminen börjar den 15 jan. kl. 5 e. m. i Stockholms Samgymnasium, Odengatan 41. Nyanmälningar af såväl manliga som kvinnliga elever mottagas kl. 11—1/2 12 f. m. och 4—1/2 5 e. m.

O. G. A. Hahr. J. Lindquist.

Strängnäs Hushållsskola.

Ny husmoderskurs börjar d. 15 januari. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt och referenser genom **Fru M. Braune, Strängnäs.**

Målarskolan, 38 Smålandsgatan. Tel. 62 Brunkeb.

Undervisning i Porslin, Oljemålning, Gyllenläder, Läderplastik m. fl. ämnen. Lager af porslin, materiel för målning. Porslin brännes.

Emma Nordberg, Augusta Peterson.

Doktorinnan Bergmans Målarskola.

Elever mottagas i Porslin, Olje-, Akvarell- och Gobelinmålning. Miniatur på elfenben. Beställningar mottagas.

Humlegårdsgatan 10, 3 tr.

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee

för Maskin- och Elektro-Ingeniörer, Byggnadsingeniörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Järnbetongsbyggnad och Kulturteknik). Nya laboratorier.

Stad Wismar.

DAMER! Fru Augusta Lundström

tid. d. 16 dennes uti *moderna borddukning*. Lätt fin matbehandling, eleganta uppläggningar m. m. m. Kursen varar omkring 2 1/2 timme dagl. från 12—1/2 3 samt 8—10 30 e. m. i fyra dagar, pris endast 6 kr. Bästa rek. Anm. mottagas Regeringsgatan 40, III, samt Allm. 188 37.

Obs! Endast denna kurs.

Sparkling Hock.

Naturligt mousserande fruktvin från Knutstorp. Söt och Torr å 3: 25 pr 1/2 butelj.

Förvaras liggande och serveras vid källartemperatur + 12°.

Till salu i hvarje välsorterad Specieraffär inom riket.

Akt.-Bol. H. G. Groms & Son. Göteborg.

Special-Soja.

Yppersta sås, till soppor, kött, vildt, fisk m. m.

Tillverkad efter japansk metod.

Kontr.: Prof. Lagerheim.

Försäljes hos Hrr Specier- o. Viktualiehandlande.

A.-B. Th. Winborg & Co, Stockholm.

Kungl. Hofleverantör.

Guldmedalj för utmärkt god Soja, Ättika, Senap och Säser, samt som uppmuntran för framgångsrik täflan med utlandet.

Prenumerera på Barngarderoben!

Med detta nummer följa gratisbilagorna Iduns Romanbilaga och Iduns Ungdomstidning.

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik, medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afgäges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-åkommor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Grefvegatan 22, Stockholm.

Göteborgs Privata Förlossningshem,

Molinsgat. 7, Tel. 17 50, 39 37, 37 70.

Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag. Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förlossningsarvodet inberäknadt.

Gods referenser. Prospekt på begäran.

Elin Bärilins Privata Sjukhem,

Engelbrektsgratan 3, Gefle. Tel. 8 45.

REKOMMENDERAS.

Förfrågningar kunna göras hos stadens läkare. Konvalescenter mottagas.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr duss., med lifband 1.25. Stickade d.o. Sprutor, Sköjkanor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rek. från 5 kr. traktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Crème Idéale

(Majorskan Edmann, Varberg)

är den mest utsökta af alla hudcremer. Den är oföränderlig och snövit och verkar i hög grad förskönande. Den skyddar mot köld och hetta. Den passar för alla åldrar och vid alla tillfällen. Förmästa Parfymaffärer.

Mélanogéne,

Oligemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4.50. Endast i

Franska Parfymmagasinet, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Af hvilken orsak har Ni förlorat Ert hår? Emedan Ni ej ändrar

EAU DE QUININE

från **Ed. Pinaud**, 18 Place Vendôme, Paris.

Eksem, lupus, skrofler, dålig mage, eng. sjukan botas af dekokt på giftfria örter. Många intyg af trovärdiga och ansedda personer. 40-årigt lidande botadt. 3 kr. sats. Fru Ina Göthe, Falun.

Damhårarbeten.

Peruker, Benor, Flåtor. Länkar m. m. i tusental. Obs! Vi signera ej postpaket med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

CARLSSON! ÄKTA TALLBARRSOLJE-KARAMELLER

Tillverkad af vår prisbelönta ÄKTA TALLBARRSOLJE och prima socker — finns allihvätt å alla apotek samt i de flesta affärer.

ABAPOTEKÄRE ALFR CARLSSONS ENKAS TALLBARRSOLJEFABRIK JÖNSHÖPING-SWEDER

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.